

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
หมู่บ้านหนองขอน หมู่ที่ 11 ตำบลโคกกรวด อำเภอเมือง

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2545

บทคัดย่อ

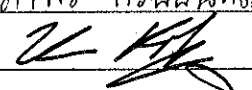

ประเภท ครีโอลหน้า : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
หมู่บ้านหนองซอน หมู่ที่ 11 ตำบลโคกกรวด อำเภอเมือง

อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์อุษณีย์ กิตกำธร , 44 หน้า

การศึกษา และการวิจัยกองทุนหมู่บ้านหนองซอน มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาข้อมูลบริบทชุมชนของหมู่บ้าน ได้แก่ ประวัติความเป็นมา สภาพภูมิศาสตร์ สภาพเศรษฐกิจและสังคม เป็นต้น เพื่อศึกษาการบริหารจัดการเงิน 1 ด้านบาทของกองทุนหมู่บ้านหนองซอน และเพื่อศึกษาศักยภาพ และประเมินความเข้มแข็งของหมู่บ้านหนองซอน โดยทำการเก็บข้อมูลตามแบบรายงาน 1-12 ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ การสังเกต การตอบแบบสอบถาม การจดบันทึก และการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของหมู่บ้าน โดยจำแนกกลุ่มตัวอย่างได้เป็น คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทั้ง 15 คน ผู้นำหมู่บ้าน ผู้อาวุโส ผู้ทรงคุณวุฒิ 10 คน สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน 180 คน และชาวบ้านที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน 789 คน และเลือกใช้รูปแบบการประเมินแบบซิป (CIPP Model) ประกอบด้วย การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) และการประเมินผลผลิตที่เกิด (Product Evaluation)

จากการวิจัยพบว่า กองทุนหมู่บ้านหนองซอนมีแนวโน้มด้านบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านได้อย่างดี เพราะคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองซอนมีการแบ่งหน้าที่ของแต่ละคนอย่างชัดเจน และมีการทำงานอย่างรอบครอบ ปัญหาของกองทุนมีการจัดทำให้เป็นปัจจุบัน และสามารถตรวจสอบได้ ปัญหาที่เกิดขึ้นในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านมีไม่มาก ทำให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านบริหารงานได้ง่ายขึ้น สำหรับชาวบ้านมีศักยภาพ และความเข้มแข็ง อยู่ในเกณฑ์ 80% เพราะชาวบ้านมีการใช้สิทธิของตน และให้ความร่วมมือกับกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้านเป็นอย่างดี

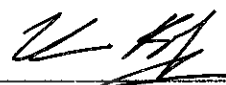
สาขาวิชา วิชาเทคโนโลยีการจัดการ
ปีการศึกษา 2545

ลายมือชื่อนักศึกษา น.ส. ประภาพร ศรีกลิ่นหน้า
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

หน้าอนุมัติ

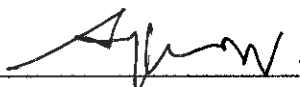
อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรสาขาการก่ดการและการประเมิน โครงการของสำนักวิชา
เทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์อุษณีย์ กิตกัทร

กรรมการสอบ

อาจารย์ ดร. วีรชัย อจหาญ

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการ
ประเมิน โครงการ

รองศาสตราจารย์ ทรงพร ทาเจริญศักดิ์
คณบดีสำนักเทคโนโลยีสังคม

๕7 ต.ค. 2565

วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลงด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบุคคลต่างๆ ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลืออย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิเช่น

- อาจารย์อุษณีย์ กิตติคำธร อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- นายอุดม บุญเข้ม อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ขวัญกลม กลิ่นศรีสุข และคณาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำแนะนำปรึกษาทางด้านวิชาการ
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองขอน สมาชิก อบต. และหน่วยงานราชการ ที่ให้ข้อมูล คำแนะนำ ปรึกษาด้านการปฏิบัติการในพื้นที่ การสร้างความคุ้นเคยกับชุมชน และอำนวยความสะดวก และขอขอบคุณพี่น้องในหมู่บ้านหนองขอน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่างๆ

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดู อบรม และส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดี ตลอดจน ทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

ประภาพร ศรีอ่อนหล้า

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	ก
หน้าอำนวยการ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญตาราง.....	ช
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 หลักการและเหตุผล.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	2
1.3 กรอบความคิดทฤษฎี.....	2
1.4 วิธีการดำเนินการ.....	4
1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ.....	4
2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	5
2.1 นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ของระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	5
2.1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	5
2.1.2 หลักการจัดสรรเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	5
2.1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	5
2.2 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ พ.ศ. 2544.....	6
2.3 แบบติดตามการสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	6
2.4 แบบคำขอขึ้นทะเบียน และประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	6
2.5 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านหนองขอน.....	7
2.6 หลักการประเมินโครงการแบบซิปโมเดล (CIPP Model).....	8
2.7 การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	8
3 วิธีการดำเนินการ.....	9
3.1 วิธีการประเมินโครงการ.....	9

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	11
3.3 ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ	11
3.3.1 การประเมินสถานะแวดล้อม	11
3.3.2 การประเมินปัจจัยเบื้องต้น	15
3.3.3 การประเมินกระบวนการ	17
3.3.4 การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น	20
3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ	22
3.5 การเก็บข้อมูลรวบรวมข้อมูล	23
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล	24
4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ	25
4.1 ผลการประเมินบริบทชุมชน	25
4.1.1 บริบทระดับประเทศ	25
4.1.2 บริบทระดับท้องถิ่น	
4.1.2.1 ประวัติความเป็นมา	27
4.1.2.2 สภาพภูมิศาสตร์	29
4.1.2.3 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	29
4.1.2.4 วัฒนธรรมประเพณี	30
4.1.2.5 ผู้นำชุมชน การรวมกลุ่ม และภูมิปัญญาท้องถิ่น	31
4.1.2.6 โครงการพัฒนาที่ผ่านมา	32
4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับหมู่บ้าน	32
4.2.1 การมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ และสวัสดิการของสมาชิก	32
4.2.2 ความสามารถในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านหนองขอน	34
4.2.3 การมีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้ และคิดริเริ่ม เพื่อแก้ปัญหา ของตนเอง ในการสร้างศักยภาพของตนเอง และการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง	36
4.2.4 เศรษฐกิจได้รับการกระตุ้น และมีภูมิคุ้มกัน	37
4.2.5 ประชาชนมีศักยภาพ และความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม	37

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

4.2.6	ปัจจัยด้านบวก ด้านลบที่ส่งเสริม และขีดขวางการบรรลุเป้าหมายใน การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านหนองขอน	38
4.2.7	การสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ เกิดการเชื่อมโยงภายใน ระหว่างหมู่บ้านกับตำบล	39
4.2.8	ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชน จากที่กำหนดโดย กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	39
4.3	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับรายบุคคล	40
5	สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ	41
5.1	สรุปผล อภิปรายผล	41
5.2	ข้อเสนอแนะ	43
	บรรณานุกรม	44
	ภาคผนวก	
	ภาคผนวก ก. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544	
	ภาคผนวก ข. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านหนองขอน	
	ภาคผนวก ค. รายชื่อผู้รู้	
	ภาคผนวก ง. แผนที่หมู่บ้านหนองขอน	

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูล การประเมินสภาวะแวดล้อม	12
3.2 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูล การประเมินปัจจัยเบื้องต้น	15
3.3 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูล การประเมินกระบวนการ	17
3.4 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูล การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น	20
4.1 อาชีพของคนในหมู่บ้านหนองซอน	29
4.2 รายได้ของคนในหมู่บ้านหนองซอนต่อปี	30
4.3 ประเพณีของบ้านหนองซอนในรอบปี	30
4.4 รายชื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองซอน	34

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ย้อนไปเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544 นายกรัฐมนตรี พ.ต.ท. ดร.ทักษิณ ชินวัตร แถลงการต่อรัฐสภาถึงแนวทางในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจ และสังคมอย่างเป็นรูปธรรม มีสาระสำคัญประการหนึ่งว่าการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการหลัก และเร่งด่วนตามนโยบายของรัฐบาลที่จะใช้เป็นมาตรการหนึ่งในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจ และสังคมอย่างเป็นรูปธรรมให้ได้ผลชัดเจน และรวดเร็ว ด้วยความมั่นใจว่าจะช่วยลดความยากจน และนำไปสู่การสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ประชาชน โดยรัฐบาลจะเป็นผู้ลงทุนทางสังคมเป็นการสร้าง และกระจายโอกาสแก่ชีวิตของประชาชน

สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่มีการจัดตั้งกองทุน คือ ประชาชนจะได้มีโอกาสใช้ภูมิปัญญา และศักยภาพสำหรับก้าวเข้าสู่เศรษฐกิจใหม่ ซึ่งเป็นเศรษฐกิจที่ใช้ความรู้เป็นฐานของการหารายได้อีกด้วย

บทบาท และหน้าที่ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง คือ จัดสรรเงินกองทุนให้แก่กองทุนหมู่บ้าน ได้กู้ยืม เพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ เพิ่มรายได้ ลดรายจ่ายของสมาชิก หรือเพื่อเป็นสาธารณะประโยชน์ของประชาชนในหมู่บ้าน หรือชุมชนเมืองในความรับผิดชอบของกองทุนหมู่บ้านนั้น นอกจากนี้ ได้กำหนดหลักเกณฑ์ให้กองทุนหมู่บ้านสามารถนำดอกผลที่เกิดจากเงินที่ได้รับมอบ หรือนำทรัพย์สินที่กองทุนได้รับบริจาค เพื่อนำไปใช้ในกิจการของกองทุนหมู่บ้าน และนำไปใช้ในกิจการของกองทุนหมู่บ้าน หรือชุมชนเมืองในเขตความรับผิดชอบของกองทุนหมู่บ้านได้ ให้นโยบายกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองบรรลุปเป้าหมาย พ.ต.ท. ดร. ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรียังได้อนุมัติงบประมาณให้กับโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพของการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้สามารถพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีความมั่นคงจนทำให้ท้องถิ่นมีความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สามารถพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษา ดังนั้น เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2544 นายสุวิทย์ คุณกิตติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะประธานกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ลงนามประกาศรับสมัครบัณฑิตกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีกระทรวงศึกษาธิการสนองตอบต่อเรื่องนี้ อย่างเป็นระบบเป็นรูปธรรม โดยมีวัตถุประสงค์ของโครงการเพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่มี จำนวน 74,881 กองทุน สามารถให้พึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยใช้กระบวนการของการศึกษาบัณฑิต เพื่อเข้าไปช่วยเหลือส่งเสริมการพัฒนา และติดตามประเมินผลวิจัยในนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้ดำเนินได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประโยชน์ของโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน มีดังนี้

- 1) บัณฑิตว่างงานทั่วประเทศทุกพื้นที่ จำนวน 74,881 คน มีรายได้คนละ 6,360 บาทต่อเดือน เป็นเวลา 10 เดือน ได้รับความรู้ด้านการจัดการ และการประเมินผลโครงการ ได้รับประสบการณ์จริงในพื้นที่ ได้รับวุฒิทางการศึกษาที่สูงขึ้น นั่นก็คือ ประกาศนียบัตรสาขาการจัดการและการประเมินโครงการ (Graduate Diploma in Project Management and Evaluation)
- 2) บัณฑิตมีโอกาสหางานได้ง่ายขึ้น และมีโอกาสได้รับการจ้างงานจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ หรือ อบต.
- 3) กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 74,881 กองทุน มีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ และสามารถพัฒนาไปสู่ความยั่งยืนโดยความรู้ที่คนในหมู่บ้านได้เรียนรู้ และสมาชิกของหมู่บ้านได้รับทุนให้เรียนสูงขึ้น และจิตวิญญาณพร้อมที่จะปฏิบัติงานในหมู่บ้านต่อไปด้วยความเห็นชอบของคนในหมู่บ้าน
- 4) รัฐบาลจะได้ทราบถึงผลการดำเนินงาน ความสำเร็จ ปัญหาอุปสรรคของการปฏิบัติงานตามนโยบายเรื่องกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จำนวน 74,881 หมู่บ้านได้อย่างต่อเนื่อง และมีระบบสามารถแก้ปัญหา อุปสรรคได้ทันทั่วทั้ง และนำข้อมูลการบริหารงานที่ประสบผลสำเร็จของบางหมู่บ้านไปเป็นตัวอย่างให้หมู่บ้านอื่นๆ คูเพื่อขยายผลความสำเร็จต่อไป
- 5) ประชาชนทั่วประเทศมีสภาพชีวิต เศรษฐกิจและสังคมที่ดี และเป็นไปตามแนวพระราชดำริ เศรษฐกิจพอเพียง ลดปัญหาที่เกิดขึ้น นำไปสู่การฟื้นฟูประเทศให้มีความเจริญ (มติชนรายวัน , 2545)

1.2 วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

จากการเข้าไปปฏิบัติงานพื้นที่หมู่บ้านหนองซอน ผู้ทำสารนิพนธ์ได้กำหนดวัตถุประสงค์ ดังนี้

- 1) เพื่อศึกษาถึงข้อมูลบริบทของหมู่บ้านหนองซอน อันได้แก่ ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน, สภาพภูมิศาสตร์, สภาพเศรษฐกิจและสังคม, วัฒนธรรมประเพณี, โครงการพัฒนาที่ผ่านมา เป็นต้น
- 2) เพื่อศึกษาการบริหารการจัดการเงิน 1 ล้านบาทของกองทุนหมู่บ้านหนองซอน
- 3) เพื่อศึกษาศักยภาพ และประเมินความเข้มแข็งของหมู่บ้านหนองซอน

1.3 กรอบความคิดทฤษฎี

แนวคิดและรูปแบบการประเมินที่ได้นำมาใช้ในการประเมินโครงการ มีดังนี้

- 1) แนวคิดและรูปแบบการประเมินของสคริเวน(Scriven's Evaluation Ideologies and Model) การประเมิน เป็นการรวบรวมข้อมูล ตัดสินใจเลือกเครื่องมือที่เก็บข้อมูล หนดตัวชี้วัด เกณฑ์ในการประเมิน
- 2) แนวคิดและรูปแบบการประเมินของครอนบาค (Conbach's Concepts and Model) เป็นการประเมินตามแนวคิดของครอนบาค คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลและการใช้ข้อมูลนั้น เพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการทางการศึกษา โดยได้นำเสนอวิธีการประเมินที่ใช้ในการทดสอบ 4 แนวทาง คือ

ก. การศึกษากระบวนการ (Process Studies) เป็นการศึกษาสภาพที่เกิดขึ้นในห้องเรียนที่สามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลเพื่อปรับปรุงรายวิชา

ข. การวัดศักยภาพของผู้เรียน (Proficiency Measurement) เป็นการพิจารณาถึงศักยภาพของผู้เรียนตลอดเวลาที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากกว่าเมื่อสิ้นสุดกิจกรรม

ค. การวัดเจตคติ (Attitude Measurement) เน้นความสำคัญของเจตคติของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนการสอน ที่มีแนวทางการวัดผลได้หลายวิธี อาทิ การตอบแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ เป็นต้น

ง. การติดตามผล (Follow up Studies) ติดตามผลการทำงาน หรือให้ผู้เรียนประเมินข้อดีข้อจำกัดของรายวิชาว่าควรปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติมให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนอย่างไร

3) แนวคิดและรูปแบบการประเมินชิบของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) กล่าวว่า การประเมิน เป็นกระบวนการของการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอสำหรับเป็นทางเลือกในการตัดสินใจ โดยมีแนวความคิดพื้นฐาน คือ

ขั้นตอนที่ 1 กำหนด หรือระบุข้อมูลที่ต้องการ

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์และจัดการสารสนเทศ เพื่อนำเสนอผู้บริหาร

และสตัฟเฟิลบีม ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินเป็น 4 ประเภท ซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดชื่อของรูปแบบการประเมินว่า รูปแบบการประเมินแบบชิบ (CIPP Model) มาจากอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของประเด็นที่จะประเมิน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ก. การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนจะทำการดำเนินการ โครงการ เพื่อพิจารณาถึงหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่จะต้องการดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ

ข. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) ประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร รวมทั้งเทคโนโลยี และแผนการของการดำเนินการโครงการ

ค. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินหาข้อบกพร่องของการดำเนินการที่ใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง เพื่อให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน

ง. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ เพื่อพิจารณาโครงการในประเด็นของการชูป เลิก ขยาย และปรับเปลี่ยนโครงการ รวมทั้งยังช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับระบบของการที่จะบริหารงานต่อไปได้อีก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545)

ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรการจัดการและการประเมินโครงการครั้งนี้ กำหนดให้ผู้ทำสารนิพนธ์ใช้รูปแบบการประเมินแบบซิป (CIPP Model) เพราะผู้ทำสารนิพนธ์ต้องการศึกษาข้อมูลของบริบทชุมชน, ปัจจัยที่นำเข้ามาของกองทุน, กระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน, และผลที่เกิดจากการบริหารจัดการตามโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1.4 วิธีดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีขั้นตอนดังนี้

- 1) ตรวจสอบสภาพแวดล้อม วัฒนธรรม รวมทั้งความเป็นอยู่ของหมู่บ้านหนองขอน
- 2) เก็บข้อมูลพื้นฐานของคนในหมู่บ้านหนองขอน โดยใช้แบบบร.1 – บร.12, แบบสอบถาม, การสัมภาษณ์, การสังเกต และเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรม
- 3) เก็บข้อมูลการบริหารจัดการเงิน 1 ล้านบาทของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองขอน โดยใช้แบบบร.1 – บร.12, แบบสอบถาม, การสัมภาษณ์, การสังเกต และเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรม
- 4) รวบรวมข้อมูลที่ได้ทั้งหมดจากแบบบร.1 – 12, การตอบแบบสอบถาม, การบันทึก และใช้รูปแบบการประเมินแบบซิปโมเดล (CIPP Model) ในการวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้าน
- 5) ประมวลผลที่ได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นต่างๆ และจัดทำสารนิพนธ์

1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

จากการประเมินกองทุนหมู่บ้านหนองขอนแล้ว ผู้ทำสารนิพนธ์คาดว่าจะได้ทราบถึงข้อมูล ดังนี้

- 1) ได้ทราบถึงปัจจัยต่างๆ ที่เป็นอุปสรรค และสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน
- 2) ทราบถึงการเคลื่อนไหวของกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน
- 3) ทราบถึงศักยภาพ และความเข้มแข็งของการบริหารกองทุนหมู่บ้านหนองขอน เพื่อให้เกิดการพัฒนาประชากรในหมู่บ้าน

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

2.1 นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ ของระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

2.1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง นโยบายของรัฐบาลมี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในด้านการเรียนรู้ การสร้าง และพัฒนาความคิดริเริ่ม การแก้ปัญหา และเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชน ในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โดยรัฐบาลจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท พร้อมทั้งจะเสริมสร้าง และพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีขีดความสามารถจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนให้หมุนเวียน ในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง

2.1.2 หลักการจัดสรรเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีการหลักในการจัดสรรเงินให้แก่กองทุน หมู่บ้าน หรือชุมชนเมือง ดังนี้

- 1) ความพร้อม ความสนใจ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้าน
- 2) ความพร้อมของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านที่เน้นความพร้อมของบุคคลในด้านความรู้ และประสบการณ์ในการบริหารจัดการกองทุน
- 3) ความพร้อมระบบการตรวจสอบ และการประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการ กองทุนโดยสมาชิก
- 4) ความพร้อมในการบริหารจัดการที่สอดคล้อง และเกื้อกูลกันระหว่างกองทุนหมู่บ้าน หรือ ชุมชนเมืองกับกองทุนอื่นๆ ที่มีหน่วยงานราชการจัดตั้งขึ้นในหมู่บ้าน หรือชุมชนเมือง

2.1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

- 1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อลงทุน การพัฒนาอาชีพ การสร้างงาน การสร้างรายได้ การเพิ่มรายได้ลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉิน ความจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีให้แก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน
- 2) เพื่อเป็นการส่งเสริม และเป็นการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีขีดความสามารถ ในการจัดระบบ และการบริหารจัดการเงินทุนของตนเองให้มีประสิทธิภาพ และเกิดเป็นกองทุนที่อยู่อย่าง ยั่งยืนของหมู่บ้าน

- 3) เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ พัฒนาความคิดริเริ่ม เสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 4) กระตุ้นเศรษฐกิจระดับฐานรากของประเทศ และเสริมสร้างภูมิคุ้มกันในทางเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศในอนาคต
- 5) เสริมสร้างศักยภาพ และความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชน

2.2 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบด้วย 2 หมวด ดังนี้

- หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
  - หมวด 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
- รายละเอียดเพิ่มเติมอยู่ในภาคผนวก ก

2.3 แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ต้องการประเมินความพร้อมของหมู่บ้าน ในกระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ต้องเป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 กล่าวว่

- 1) การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ต้องเข้าร่วมประชุมสามในสี่ของครัวเรือนทั้งหมด
- 2) การเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนจำนวน 9 - 15 คน ตามระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 3) จัดเวทีประชาคมระดับหมู่บ้าน เพื่อคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และจะต้องให้ เป็นไปตามมติในที่ประชุม

2.4 แบบคำขอขึ้นทะเบียน และประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หลังจากที่ได้ทำการคัดเลือกตั้งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านแล้ว ทางคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน จะต้องทำการยื่นแบบคำขอขึ้นทะเบียนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยจะดำเนินการ ดังนี้

- 1) จัดทำเอกสารเกี่ยวกับกฎระเบียบและข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้าน
- 2) ทำแบบคำขอขึ้นทะเบียนตามแบบ กทบ.2 ขอได้จากคณะกรรมการการสนับสนุนระดับอำเภอ
- 3) นำแบบคำขอขึ้นทะเบียน พร้อมด้วยเอกสารของกฎระเบียบและข้อบังคับกองทุนหมู่บ้าน ไปยื่นกับธนาคารออมสิน หรือธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) ที่กำหนดไว้
- 4) เปิดบัญชี ในสาขาที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กำหนด

2.5 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านหนองซอน พ.ศ. 2544

ระเบียบกองทุนหมู่บ้านหนองซอน พ.ศ. 2544 ประกอบด้วย 9 หมวด ดังนี้

- หมวดที่ 1 ที่ตั้งสำนักงาน
  - หมวดที่ 2 นโยบายของคณะกรรมการกองทุน
  - หมวดที่ 3 วัตถุประสงค์
  - หมวดที่ 4 คุณสมบัติของสมาชิก
  - หมวดที่ 5 การให้กู้เงินแก่สมาชิก
  - หมวดที่ 6 การชำระเงินกู้ของสมาชิก
  - หมวดที่ 7 การทำบัญชี และการตรวจสอบ
  - หมวดที่ 8 บทบาท และหน้าที่รับผิดชอบของคณะกรรมการ
  - หมวดที่ 9 กำหนดเวลาการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุน
- รายละเอียดเพิ่มเติมในภาคผนวก ข

2.6 หลักการประเมินโครงการ แบบซิปปโมเดล (CIPP Model) มีดังนี้

การประเมินแบบซิปปโมเดล (CIPP Model) เป็นแบบจำลองที่ไม่เพียงประเมินว่า โครงการจะบรรลุ วัตถุประสงค์หรือไม่เท่านั้น แต่ยังเป็นการประเมินเพื่อให้รายละเอียดต่างๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการด้วย ดังนั้น จึงเป็นที่นิยมใช้กัน เพราะนักประเมินจะได้ข้อดี ข้อบกพร่อง และประสิทธิภาพของโครงการที่จะประเมินได้เป็นอย่างดี ถือได้ว่าเป็นการรับข่าวสารแบบสะสม ช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารเป็นอย่างมาก เป็นแบบจำลองที่เข้าใจง่าย และสะดวกในการปฏิบัติจึงเป็นที่นิยมกว้างขวาง ทั้งทำให้นักประเมินทราบว่าการนั้นๆ บรรลุเป้าหมาย หรือไม่ และจะช่วยในการตัดสินใจว่าโครงการนี้ควรที่จะดำเนินกิจการต่อไป หรือไม่

แบบจำลองซิปปโมเดล (CIPP Model) จะประเมินในด้านต่างๆ ดังนี้ คือ

- 1) การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) ช่วยในการตัดสินใจ พิจารณาเกี่ยวกับการวางแผนในการกำหนดวัตถุประสงค์
- 2) การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เพื่อเป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้างเพื่อกำหนดรูปแบบของโครงการ
- 3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการตัดสินใจในด้านการประยุกต์ใช้เพื่อควบคุมการดำเนินการของโครงการ
- 4) การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation) ช่วยในการตัดสินใจของผลผลิตที่เกิดขึ้น และยังคงผลสำเร็จของโครงการ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2544)

2.7 การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อสร้างจิตสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น การรู้จักใช้ภูมิปัญญาของตนเอง เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สร้างรายได้ ลดรายจ่าย พัฒนาอาชีพ บรรเทาเหตุฉุกเฉิน และความจำเป็นเร่งด่วน

ศักยภาพ และความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่จัดตั้งกองทุน และการได้รับการอนุมัติให้ตั้งกองทุนรับการจัดสรรโอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านแล้ว หรือชุมชนที่ยังไม่ได้รับการอนุมัติก็ตาม เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนากองทุนไปสู่ความเข้มแข็ง ด้านสังคม และเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจัดทุนการศึกษาให้แก่บัณฑิตที่ว่างงานเพื่อศึกษาหลักสูตรการจัดการและประเมิน โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยให้บัณฑิตเข้าไปปฏิบัติงานในพื้นที่รับผิดชอบ ยังเป็นการสร้างรายได้ให้กับบัณฑิตว่างงาน ยกเว้นการศึกษาของบัณฑิตให้มีทักษะในการบริหารจัดการ และยังได้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งข้อมูลของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่เป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ เป็นการศึกษากรณีหมู่บ้านหนองขอน หมู่ที่ 11 ตำบลโคกกรวด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีวิธีการดำเนินการประเมิน ดังนี้

3.1 วิธีการประเมินโครงการ

การประเมินจะเกี่ยวกับการวัด และการตัดสินใจในสิ่งที่ต้องการประเมิน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) สิ่งที่ต้องการประเมิน ผู้ประเมินต้องกำหนดสิ่งที่ต้องการประเมิน ได้แก่ จุดประสงค์ที่ประเมิน สิ่งที่จะประเมิน และตัวชี้วัดการประเมิน สิ่งที่ต้องการประเมิน สามารถกำหนดได้หลากหลายรูปแบบ การประเมินแบบซิป (CIPP Model) ประกอบด้วย สถานะแวดล้อม (Context) ปัจจัยเบื้องต้น (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product) การกำหนดสิ่งที่ต้องการวัดที่ชัดเจนจะเป็นผลดีอย่างยิ่ง ในการเข้าสู่ระบบการวัด ทั้งการสร้างเครื่องมือ การออกแบบในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2) การวัด หลังจากที่กำหนดสิ่งที่ต้องการวัดชัดเจนก็เข้าสู่กระบวนการวัด ซึ่งมีกระบวนการสำคัญ 2 ประการคือ การสร้างเครื่องมือ และการออกแบบการเก็บข้อมูล เครื่องมือจะต้องสอดคล้อง และเหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการจะวัด วัดให้ได้ตรงกับสิ่งที่ต้องการวัด เครื่องมือวัดข้อมูลเชิงคุณภาพมักนิยมใช้ การสังเกต การสัมภาษณ์ ส่วนข้อมูลเชิงปริมาณ จะใช้เครื่องมือ วิธีปรนัย และวิธีอัตนัย

- วิธีปรนัย (Objective) สามารถวัดสิ่งที่ต้องการวัดได้แน่นอน พฤติกรรมภายนอกต่างๆ ได้แก่ การวัดเวลาที่ใช้, การวัดน้ำหนัก, การวัดระยะทาง, เป็นต้น

- วิธีอัตนัย (Subjective) เป็นวิธีวัดที่ต้องอาศัย “ความรู้สึก” เป็นพฤติกรรมภายในต่างๆ

3) การตัดสินใจ การประเมินโครงการ จะมีการประเมินเพื่อตัดสินใจใน 3 ลักษณะ คือ

- การตัดสินใจริเริ่มดำเนินโครงการ ผลมาจากการประเมินสถานะแวดล้อม ว่าโครงการนั้น ต้องการจำเป็นที่ต้องดำเนินการเพียงใด และผลการประเมินปัจจัยเบื้องต้นเป็นข้อมูลที่จะทำให้โครงการดำเนินการต่อไปสำเร็จลุล่วงหรือไม่ ถ้าปัจจัยนำเข้าที่จำเป็นยังไม่เพียงพออาจต้องชะลอโครงการไว้ก่อน

- การประเมินกระบวนการดำเนินการ เพื่อเป็นการตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้โครงการสามารถดำเนินการตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

- การประเมินผลสรุปโครงการ เป็นการประเมินเพื่อสรุปโครงการที่ดำเนินการว่าควรดำเนินการต่อไป หรือควรถูกยุติโครงการ ซึ่งจะช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการที่กำลังบริหารอยู่ แม้แต่โครงการที่ยังไม่ดำเนินการก็สามารถตัดสินใจได้เช่นกัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545)

จากโครงการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ได้เลือกใช้รูปแบบการประเมินแบบซีพีโมเดล (CIPP Model) โดยจะประเมินในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1) การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินโดยทั่วไป เพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุผล ช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยจะเน้นในด้านความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ความต้องการ และเงื่อนไขที่เป็นจริงต่างๆ ยังช่วยในการวินิจฉัยปัญหาเพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ การประเมินสถานะแวดล้อมมีลักษณะที่สำคัญ เช่น การประเมินเป็นแบบกว้างๆ เป็นตัวกำหนดขอบเขตของการประเมิน การบรรยาย และการวิเคราะห์สถานะแวดล้อม นอกจากนี้ ยังทำให้ทราบถึงตัวแปรที่เกี่ยวข้อง และมีความสำคัญสำหรับการบรรลุเป้าหมาย การประเมินสถานะแวดล้อม ทำให้ได้มาซึ่งการเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์โดยอาศัยการวินิจฉัย และการจัดเรียงลำดับปัญหาให้สอดคล้องกับความต้องการที่ประชุม และสถานการณ์

วิธีการประเมินสถานะแวดล้อมมี 2 วิธี คือ

ก. Contingency Mode ประเมินเพื่อหาโอกาส และแรงผลักดันจากภายนอกระบบ (Opportunities and pressure outside of the immediate system) เพื่อให้ได้ข้อมูลมาพัฒนาส่งเสริมโครงการให้ดีขึ้น โดยใช้การสำรวจปัญหาภายในขอบเขตที่กำหนดอย่างกว้างๆ ทำให้สามารถคาดการณ์เกี่ยวกับอนาคต ซึ่งมีประโยชน์ในการวางแผนโครงการต่อไป

ข. Congruence Mode การประเมินโดยการเปรียบเทียบระหว่างการปฏิบัติจริง (Actual Result) กับวัตถุประสงค์ ทำให้ทราบว่าวัตถุประสงค์ใดบ้างที่ไม่สามารถจะบรรลุเป้าหมายได้

2) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการจัดหาข้อมูล เพื่อใช้ตัดสินใจความเหมาะสมของแผนงานต่างๆ ที่จัดขึ้น โดยพิจารณาว่าข้อมูลนั้นจะมีส่วนช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมายของโครงการหรือไม่ ซึ่งจะประเมินในด้านต่างๆ คือ

- ความสามารถของหน่วยงาน หรือตัวแทนในการจัดโครงการ
- ยุทธวิธีที่ใช้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ
- การได้รับความช่วยเหลือในด้านต่างๆ จะช่วยให้โครงการดำเนินไปได้ เช่น เวลา, เงินทุน, อาคารสถานที่ และอุปกรณ์เครื่องมือ เป็นต้น

ผลที่ได้จากการประเมินปัจจัยเบื้องต้น คือ การวิเคราะห์รูปแบบของวิธีการที่ใช้ในรูปของราคา และกำไร (Cost and Benefit) ที่จะได้รับ โดยการประเมินในด้านอัตราค่าจ้าง, เวลา, งบประมาณ, และวิธีการที่มีศักยภาพ เป็นต้น แต่ถ้าเป็นการประเมินด้านการศึกษา ผลกำไรอาจจะไม่อยู่ในรูปตัวเลขก็ได้ การประเมินปัจจัยเบื้องต้นนี้ จะช่วยให้ข้อมูลที่ตัดสินใจได้ว่า ควรตั้งวัตถุประสงค์เชิงปฏิบัติอย่างไร ใช้อัตราค่าจ้างเท่าใด วางแผนงาน และดำเนินการอย่างไร ซึ่งจะแตกต่างจากการประเมินสถานะแวดล้อม ในแง่ที่ว่า การประเมินปัจจัยเบื้องต้น เป็นการทำเฉพาะกรณีนั้นๆ และวิเคราะห์ภายในโครงการเท่านั้น

3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เมื่อแผนดำเนินการได้รับการอนุมัติและลงมือทำ การประเมินกระบวนการต้องได้รับการเตรียมการ เพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้รับผิดชอบและผู้ดำเนินการทุกลำดับชั้น การประเมินกระบวนการมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ

- เพื่อหาข้อบกพร่องของกระบวนการ หรือการดำเนินการตามขั้นที่วางไว้
- เพื่อรวบรวมสารสนเทศสำหรับผู้ตัดสินใจวางแผนงาน
- เพื่อเป็นรายงานสะสมถึงการปฏิบัติต่างๆ ที่เกิดขึ้น

การประเมินกระบวนการ สารนิเทศจะถูกรวบรวม และนำเสนอเท่าที่ผู้ดำเนินโครงการต้องการ ทั้งนี้ การประเมินนี้ยังสามารถคาดคะเนล่วงหน้า และการปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหา

4) การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation) เพื่อวัด และแปลความหมายของความสำเร็จเมื่อสิ้นสุดโครงการ และในระหว่างการปฏิบัติโครงการด้วย การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้นได้รวมการกำหนดวัตถุประสงค์สามารถนำไปใช้ได้หรือไม่ เหนือกว่าวัดที่สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ และยังแปลความหมายสิ่งที่เกิดขึ้น โดยใช้รายงานจากการประเมินสภาวะแวดล้อม ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการร่วมด้วย (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ , 2544)

3.2 ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

แหล่งข้อมูลที่จะทำการวิเคราะห์ ก็คือ หมู่บ้านหนองขอน หมู่ที่ 11 ตำบลโคกกรวด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จากจำนวน 241 ครัวเรือน มีประชากรทั้งหมด จำนวน 994 คน แบ่งเป็น ชาย จำนวน 468 คน และหญิง จำนวน 526 คน ข้อมูลจะแตกต่างกันตามหน้าที่ และความรับผิดชอบ ดังนี้

1) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	15 คน
2) ผู้นำหมู่บ้าน ผู้อาวุโส ผู้ทรงคุณวุฒิ	จำนวน	10 คน
3) สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	180 คน
- สมาชิกที่ให้อนุมัติเงินกู้	จำนวน	100 คน
- สมาชิกทั่วไป	จำนวน	80 คน
4) ชาวบ้านที่ยังไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	789 คน

3.3 ตัวแปร และตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ได้ใช้การประเมินแบบซิป (CIPP Model) เมื่อนำมากำหนดเป็นตัวชี้วัด แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลของการประเมิน จากองค์ประกอบ 4 ข้อ ซึ่งประกอบไปด้วย สภาวะแวดล้อม, ปัจจัยเบื้องต้น, กระบวนการ และผลผลิตที่เกิดขึ้น ได้แยกเป็นทั้งในระดับหมู่บ้าน และผู้ดูแลแต่ละราย สามารถจัดได้ ดังนี้

3.3.1 การประเมินสถานะแวดล้อม ประกอบด้วย

ตารางที่ 3.1 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินสถานะแวดล้อม

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
สถานะแวดล้อมระดับหมู่บ้าน			
C1 ประวัติความเป็นมาหมู่บ้าน	<ol style="list-style-type: none"> ที่มาของชื่อหมู่บ้าน คนกลุ่มแรกที่อพยพเข้ามาตั้งหมู่บ้าน สภาพเดิมทางด้านภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน อาชีพเดิม / อาชีพรองคืออะไร อาชีพเดิมที่เลิกทำคืออะไร / เหตุผล อาชีพใหม่ที่เกิดขึ้น การเปลี่ยนแปลงในด้านสาธารณูปโภคมีประมาณ ปี พ.ศ. ไດเปลี่ยนไปอย่างไรบ้าง และต้องการให้มีอะไรเพิ่มขึ้น 	<ol style="list-style-type: none"> ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน ผู้นำกลุ่มอาชีพ 	<ol style="list-style-type: none"> สัมภาษณ์ตามแบบบร. 1 ศึกษาจากเอกสาร
C2 สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน	<ol style="list-style-type: none"> สภาพแวดล้อมสถานที่ตั้งหมู่บ้าน อาณาเขตติดต่อ แผนที่หมู่บ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> ข้อมูลจากเอกสาร ผู้นำของหมู่บ้าน ชาวบ้านในหมู่บ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> ศึกษาจากเอกสาร การสังเกต การสัมภาษณ์
C3 สภาพเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้าน	<ol style="list-style-type: none"> อาชีพหลัก / รอง พื้นที่ทำการเกษตร ที่ดินทำกินโดยเฉลี่ย จำนวนร้านค้า จำนวนโรงสี จำนวนโรงเรียน 	<ol style="list-style-type: none"> ผู้นำชุมชน สถานพยาบาล โรงเรียน เกษตรตำบล ชาวบ้านในหมู่บ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> สัมภาษณ์ตามแบบบร. 1 การสังเกต ศึกษาจากเอกสาร

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
	7. โรคที่เจ็บป่วย		
	8. สถานพยาบาล		
C4 วัฒนธรรม และ ประเพณี	1. จำนวนวัด 2. จำนวนพระ / เณร 4. ประเพณีที่สำคัญ 5. ความเชื่อด้านต่างๆ	1. ผู้นำชุมชน 2. ผู้อาวุโส 3. เจ้าอาวาส 4. ชาวบ้านในหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร. 1 2. การสังเกต
C5 โครงสร้างพื้นฐาน และทรัพยากร	1. จำนวนทรัพยากรป่าไม้ แหล่งน้ำ ฯลฯ	1. ผู้นำชุมชน 2. ชาวบ้านในหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร. 1 2. การสังเกต
C6 ผู้นำชุมชน การรวมกลุ่ม และภูมิปัญญาท้องถิ่น	1. ผู้นำหมู่บ้าน 2. การจัดตั้งกลุ่มต่างๆ 3. ภูมิปัญญาท้องถิ่น	1. ผู้นำชุมชน 2. ชาวบ้านในหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร. 1 2. การสังเกต
C7 โครงการพัฒนาที่ผ่านมา	1. โครงการของภาครัฐ	1. ผู้นำชุมชน 2. หน่วยงานราชการ 3. ข้อมูลที่บันทึกไว้	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร. 1 2. ศึกษาจากเอกสาร 3. การสังเกต
C8 ความเข้มแข็งของชุมชน	1. ความสามัคคี 2. ความซื่อสัตย์ 3. การช่วยเหลือกัน 4. การยกย่องคนทำดี 5. โอกาสในการหาความรู้เพิ่มเติม 6. จำนวนครอบครัวที่มีอาชีพเลี้ยงตัวเองได้ 7. ครอบครัวอบอุ่นรักใคร่ ประองคอง 8. การรวมกลุ่ม 9. การประชุม/เสวนา	1. ชาวบ้านในหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร. 2 ครั้งที่ 1 (มาจากข้อมูลสืบ จำนวน 121 ครัวเรือน)

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
สถานะแวดล้อมระดับรายบุคคล			
	10. ช่วยเหลือเด็ก สตรี		
	11. ผู้นำมีคุณธรรม		
	12. จัดแผนแก้ปัญหา		
C9 อาชีพเดิมของสมาชิกกองทุน	1. อาชีพหลัก / รอง 2. รายได้ของอาชีพเดิม 3. เหตุที่เปลี่ยนอาชีพ 4. ปัญหา อุปสรรค	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร. 11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
C10 สมาชิกในครอบครัว	1. สมาชิกในครอบครัว 2. สมาชิกในครอบครัวกำลังศึกษา / ทำงาน 3. สมาชิกในครอบครัวมีคนชรา คนพิการ	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร. 11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
C11 สภาพการอยู่อาศัย	1. มีที่อยู่อาศัยหรือไม่ 2. มีรอยรั่ว หรือสิ่งสกปรกที่ต้องการซ่อมแซม 3. เครื่องใช้ไฟฟ้ามีอะไรบ้าง	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม 1. สัมภาษณ์ตามแบบบร. 11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
C12 รายได้ของครอบครัว	1. รายได้ต่อเดือน 2. เพียงพอหรือไม่	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
C13 หนี้สินของครอบครัวก่อนการกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน	1. หนี้สินก่อนกู้ 2. สาเหตุของหนี้สิน 3. แหล่งของเงินกู้ 4. ดอกเบี้ยเงินกู้ 5. ระยะเวลาของการชำระคืน	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	

3.3.2 การประเมินปัจจัยเบื้องต้น ประกอบด้วย

ตารางที่ 3.2 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินปัจจัยเบื้องต้น

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ปัจจัยเบื้องต้นระดับหมู่บ้าน			
I1 นโยบาย ระเบียบ แนวทางปฏิบัติ	1. ระเบียบสำนักนายกฯ 2. ระเบียบกองทุนฯ	1. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน หนองขอน 2. ระเบียบสำนักนายกฯ	1. ศึกษาจากเอกสาร
I2 การประชาสัมพันธ์	1. เวลาประชาสัมพันธ์ 2. ประเภทของสื่อ 3. ความทั่วถึง 4. เนื้อหา	1. ผู้นำชุมชน 2. ชาวบ้านในหมู่บ้าน 3. หน่วยงานราชการ 4. ที่ทำการกองทุน 5. เอกสารกองทุน	1. การสังเกต 2. การสัมภาษณ์ 3. ศึกษาจากเอกสาร
I3 คณะอนุกรรมการ ระดับอำเภอที่เกี่ยวข้อง	1. คณะอนุกรรมการ 2. องค์ประกอบคณะ อนุกรรมการ 3. สัดส่วนกรรมการ ภาคประชาชน 4. การปฏิบัติหน้าที่ ของส่วนราชการ	1. พัฒนาชุมชน 2. คณะกรรมการกอง- ทุนหมู่บ้าน	1. การสัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
I4 คณะกรรมการกอง- ทุนหมู่บ้าน	1. จำนวนคณะกรรมการ 2. คุณสมบัติ 3. วิธีการได้มา 4. การพ้นจากตำแหน่ง 5. ระยะเวลาในการ ดำรงตำแหน่ง	1. คณะกรรมการกอง- ทุนหมู่บ้าน 2. ระเบียบกองทุนฯ	1. สัมภาษณ์ตาม แบบบร. 4 2. ศึกษาจากเอกสาร
I5 เตรียมความพร้อม สร้างความรู้ เข้าใจแก่ คณะกรรมการกองทุน- หมู่บ้าน และชาวบ้าน	1. วิธีการที่ใช้ 2. เนื้อหา 3. จำนวนครั้ง 4. หน่วยงาน / องค์การ ที่ทำหน้าที่	1. คณะกรรมการกอง- ทุนหมู่บ้าน 2. ส่วนราชการ 3. ชาวบ้านในหมู่บ้าน 4. ผู้นำชุมชน	1. สัมภาษณ์ชาวบ้าน ตามแบบบร. 3, บร.9 (จากข้อมูลติด 121 ครัวเรือน) 2. การสัมภาษณ์

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
I6 เงินกองทุน 1 ล้านบาท	1. วันที่ได้รับอนุมัติ 2. การเก็บรักษาเงิน 3. เลขที่บัญชี	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. การสัมภาษณ์
I7 เงินทุนสะสมอื่น ๆ	1. ที่มาของเงิน 2. จำนวนเงิน 3. การเก็บรักษา 4. เลขที่บัญชี	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. การสัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
I8 บัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน	1. ประวัติส่วนตัว 2. บทบาท และหน้าที่	1. บัณฑิตกองทุน 2. คู่มือนักศึกษา	1. ศึกษาตนเอง 2. ศึกษาจากเอกสาร
I9 เงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ	1. จำนวนเงินกู้ที่ได้รับ	1. ผู้ที่ได้รับอนุมัติเงิน	1. สัมภาษณ์ตามแบบปร. 11
I10 เงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้	1. จำนวนเงินเพิ่มเติม	1. ผู้ที่ได้รับอนุมัติเงิน	1. สัมภาษณ์ตามแบบปร. 11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
I11 วัตถุประสงค์การกู้เงินตามโครงการ	1. ที่มาของเงินกู้ 2. วัตถุประสงค์การกู้ 3. โครงการขอู้	1. ผู้ที่ได้รับอนุมัติเงิน	1. สัมภาษณ์ตามแบบปร. 11
I12 สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ และวัตถุดิบในการประกอบอาชีพ	1. สถานที่ 2. อุปกรณ์ เครื่องมือ วัสดุ เครื่องจักร 3. แหล่งวัตถุดิบ 4. เทคโนโลยีที่ใช้	1. ผู้ที่ได้รับอนุมัติเงิน	1. การสัมภาษณ์ 2. การสังเกต
I13 ความรู้ และทักษะในการประกอบอาชีพ	1. ความรู้ ทักษะที่มี 2. ศึกษาจากที่ใด	1. ผู้ที่ได้รับอนุมัติเงิน	1. สัมภาษณ์ตามแบบปร. 11
I14 คน แรงงานในการประกอบอาชีพ	1. จำนวนแรงงาน 2. ที่มาของแรงงาน 3. ค่าแรงงาน 4. สาเหตุการจ้างงาน	1. ผู้ที่ได้รับอนุมัติเงิน	1. สัมภาษณ์ตามแบบปร. 11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม

3.3.3 การประเมินกระบวนการ ประกอบด้วย

ตารางที่ 3.3 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินกระบวนการ

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
กระบวนการระดับหมู่บ้าน			
PC1 การจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	<ol style="list-style-type: none"> 1. กระบวนการจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน 2. ผู้ที่มีส่วนร่วม 3. ปัญหา อุปสรรค 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน 3. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ตามแบบบร. 4 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติมจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชาวบ้านในหมู่บ้าน
PC2 การจัดทำเอกสารขอขึ้นทะเบียน	<ol style="list-style-type: none"> 1. วิธีการจัดทำเอกสาร 2. ผู้ที่มีส่วนร่วม 3. ปัญหา อุปสรรค 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การสัมภาษณ์
PC3 ระบบบัญชีกองทุนหมู่บ้าน	<ol style="list-style-type: none"> 1. จำนวนเล่มของบัญชี 2. ชื่อบัญชี 3. ความเป็นปัจจุบัน 4. ผู้จัดทำบัญชี 5. ปัญหา อุปสรรค 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีกองทุนหมู่บ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การสัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
PC4 กิจกรรมเกี่ยวกับสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน			
PC4.1 การรับสมัครสมาชิก	<ol style="list-style-type: none"> 1. ช่วงเวลารับสมัคร 2. ประเภทสมาชิก 3. ค่าธรรมเนียม 4. ขั้นตอนการสมัคร 5. คุณสมบัติผู้สมัคร 6. ปัญหา อุปสรรค 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ตามแบบบร. 4 2. การสัมภาษณ์ 3. ศึกษาจากเอกสาร
PC4.2 การหมดสภาพสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	<ol style="list-style-type: none"> 1. สาเหตุการพ้นสภาพจากสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านหนองขอน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ตามแบบบร. 4 2. การสัมภาษณ์ 3. ศึกษาจากเอกสาร

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PC4.3 การทำทะเบียนสมาชิก	1. ความเป็นปัจจุบัน 2. ปัญหา อุปสรรค	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. เอกสารทะเบียนสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	1. การสัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
PC5 กิจกรรมเกี่ยวกับการกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน			
PC5.1 ขั้นตอนการขอกู้	1. ขั้นตอนในการขอกู้ 2. เอกสารที่ใช้ในการกู้ 3. ปัญหา อุปสรรค	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน 3. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน 4. เอกสารการขอกู้เงิน	1. การสัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
PC5.2 การคัดเลือกผู้กู้	1. หลักเกณฑ์ / เหตุผล 2. วิธีการคัดเลือก 3. ปัญหา อุปสรรค	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร. 4 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
PC5.3 การโอนเงินให้ผู้กู้	1. ขั้นตอนการโอนเงิน 2. ปัญหา อุปสรรค	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. ผู้กู้ที่ได้รับอนุมัติเงิน 3. หลักฐานโอนเงิน	1. การสัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
PC6 การส่งเสริมการใช้เงินกู้			
PC6.1 การแนะนำวิธีทำธุรกิจ	1. ผู้แนะนำวิธีทำธุรกิจ 2. ประเด็นการแนะนำ 3. วิธีการแนะนำ 4. จำนวนครั้งในการแนะนำ	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. ผู้กู้ที่ได้รับอนุมัติเงิน	1. การสัมภาษณ์

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PC6.2 การช่วยหาตลาด	1. ผู้ที่ช่วยหาตลาด 2. วิธีส่งเสริมการตลาด 3. ปัญหา อุปสรรค	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. ผู้ที่ได้รับอนุมัติเงิน	1. การสัมภาษณ์
PC7 การตรวจสอบการใช้จ่ายเงินกู้	1. ผู้ตรวจสอบ 2. วิธีการตรวจสอบ 3. จำนวนที่ตรวจสอบ 4. ปัญหา อุปสรรค	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. ผู้ที่ได้รับอนุมัติเงิน	1. การสัมภาษณ์
PC8 การจัดสรรผลประโยชน์	1. สัดส่วนการจัดสรรผลประโยชน์ 2. จำนวนผลประโยชน์ที่ได้รับ	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	1. การสัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
PC10 การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้โดยบัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน	1. ประเภทเครือข่าย 2. กลุ่มคนที่เข้าร่วม 3. วิธีการสร้างเครือข่าย 4. ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วม 5. ประโยชน์ที่ได้รับ 6. ปัญหา อุปสรรค	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. บัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน 3. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	1. การสังเกต 2. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม
กระบวนการระดับรายบุคคล			
PC11 การใช้จ่ายเงินกู้	1. รายละเอียดของการใช้จ่าย	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ 2. บัญชีการใช้จ่ายเงิน	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร. 1 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
PC12 การหาความรู้เพิ่มเติม	1. วิธีการหาความรู้ 2. สถานที่หาความรู้	1. ผู้ที่ได้รับอนุมัติเงิน	1. สังเกตจากการเสวนาตามแบบบร. 6
PC13 การหาตลาด	1. วิธีการหาตลาด 2. ผู้ที่ช่วยเหลือแนะนำ	1. ผู้ที่ได้รับอนุมัติเงิน	1. การสัมภาษณ์
PC 14 การทำบัญชีใช้จ่ายเงิน	1. ทำบัญชีหรือไม่ 2. มีผู้แนะนำหรือไม่	1. ผู้ที่ได้รับอนุมัติเงิน 2. บัญชีการใช้จ่ายเงิน	1. การสัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร

3.3.4 การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น ประกอบด้วย

ตารางที่ 3.4 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ผลผลิตที่เกิดขึ้นระดับหมู่บ้าน			
PD1 จำนวนสมาชิกกองทุน	1. จำนวนสมาชิก 2. เพิ่ม / ลดลง	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. ทะเบียนสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร. 4 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม 3. ศึกษาจากเอกสาร
PD2 ผู้ได้เงินกู้	1. จำนวนครั้งที่อนุมัติ 2. จำนวนผู้กู้ที่ได้รับอนุมัติให้กู้แต่ละครั้ง 3. จำนวนผู้กู้ที่ได้รับอนุมัติเงินทั้งหมด	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. ทะเบียนผู้กู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร. 4 2. ศึกษาจากเอกสาร
PD3 ยอดเงินที่ให้กู้	1. ยอดเงินที่ได้รับอนุมัติแต่ละครั้ง 2. ยอดเงินกู้ที่ได้อนุมัติให้กู้ทั้งหมด	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. ทะเบียนผู้กู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร. 4 2. ศึกษาจากเอกสาร
PD4 กองทุนสะสม	1. ยอดเงิน 2. การใช้จ่ายเงิน	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีเงินฝากกองทุนสะสม	1. การสัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
PD5 การใช้จ่ายเงินตามวัตถุประสงค์	1. จำนวนผู้กู้ที่ใช้จ่ายเงินตามวัตถุประสงค์ 2. จำนวนผู้กู้ที่ใช้จ่ายเงินไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ / เหตุผล	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. การสัมภาษณ์
PD6 ทิศนคติของชุมชนต่อกองทุนหมู่บ้าน	1. ต่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. ต่อกองทุน 1 ล้านบาท	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. ชาวบ้านในหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร. 9 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม

ตารางที่ 3.4 (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PD7 การเกิดเครือข่ายองค์กรการเรียนรู้ (หลังจากทำPC10)	1. ประเภทเครือข่าย 2. กิจกรรมเครือข่าย 3. ปัจจัยที่เกิดเครือข่าย	1. บัณฑิตกองทุน	1. รายงานการปฏิบัติงานของบัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน
PD8 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง	1. การเรียนรู้ที่เกิดจากกองทุนหมู่บ้าน 2. เกิดการเรียนรู้จากการเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร. 10
PD9 ความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดจากกองทุนหมู่บ้าน	1. ความสามัคคี 2. ความซื่อสัตย์ 3. ช่วยเหลือกันและกัน 4. การยกย่องคนทำดี 5. โอกาสในการหาความรู้เพิ่มเติม 6. จำนวนครอบครัวที่มีอาชีพเลี้ยงตัวได้ 7. ครอบครัวอบอุ่นรักใคร่ปรองดองกัน 8. การรวมกลุ่ม จัดตั้งองค์กรภายในหมู่บ้าน 9. การประชุม/เสวนากันอย่างสม่ำเสมอ 10. การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส คนชรา 11. มีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม 12. จัดทำแผนงานแก้ปัญหาของหมู่บ้าน	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน 2. ชาวบ้านในหมู่บ้าน 3. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร. 2 และ บร. 7 (จากข้อมูลดิบ จำนวน 121 ครั้วเรือน 2. การสังเกต

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ ได้แก่

1) แบบรายงาน 1 – 12 ประกอบด้วย

- แบบรายงาน 1 แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน
- แบบรายงาน 2 แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน
- แบบรายงาน 3 แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคติดที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- แบบรายงาน 4 แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน
- แบบรายงาน 5 แบบรายงานการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- แบบรายงาน 6 แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- แบบรายงาน 7 แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะ

ของประชาชน

- แบบรายงาน 8 โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์
- แบบรายงาน 9 แบบบันทึกการสัมภาษณ์
- แบบรายงาน 10 แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน
- แบบรายงาน 11 แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี
- แบบรายงาน 12 การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน

2) การสังเกต จะใช้สังเกตการอยู่ร่วมกัน วิถีชีวิต สภาพความเป็นอยู่ของคนในหมู่บ้าน หรือการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้าน สาเหตุที่ใช้การสังเกตในการเก็บข้อมูล สำหรับข้อมูลในบางเรื่องก็ไม่ควรที่จะเข้าไปสัมภาษณ์ หรือใช้แบบสอบถาม หรือถ้าเข้าไปสัมภาษณ์อาจจะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นเท็จก็ได้

3) การสัมภาษณ์ จะใช้เมื่อเกิดข้อสงสัยในจุดใดจุดหนึ่ง หรือในส่วนที่ไม่มีความรู้ และไม่สามารถที่จะใช้วิธีการสังเกตได้ หรือไม่สามารถหาได้จากข้อมูลที่เป็นเอกสารจะใช้วิธีการสัมภาษณ์เข้ามาช่วยในการเก็บข้อมูล ซึ่งข้อมูลส่วนมากจะเป็นข้อมูลที่แสดงความคิดเห็นส่วนตัว เจตคติ ทักษะคติดของชาวบ้านแต่ละคนที่มีต่อหมู่บ้าน หรือที่มีต่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน เป็นต้น และวิธีการสัมภาษณ์อาจจะทำให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติมที่นอกเหนือจากสิ่งที่ถามไปด้วย ถือได้ว่าเป็นวิธีการที่ดีมากในการเก็บข้อมูล

4) การจดบันทึก จะใช้ควบคู่ไปกับการสัมภาษณ์ การตอบแบบสอบถาม และการสังเกตได้ เพราะข้อมูลในบางส่วนที่เพิ่มเติมจากแบบสอบถาม หรือจากการสังเกตนั้น ควรจะทำการจดบันทึกเพิ่มเติมไป ป้องกันการลืมรายละเอียดในส่วนที่สำคัญ

5) การจัดเวทีประชาคม หากมีการจัดประชาคมแต่ละครั้งจะเป็นการเข้าไปสังเกตการณ์ และร่วมทำกิจกรรมกับคนในหมู่บ้าน เพื่อให้เกิดความสนิทสนม ใกล้ชิดกับคนในหมู่บ้าน จะได้ทราบถึงปัญหาต่างๆ หรือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านได้

3.5 การเก็บข้อมูลรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษามีความแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ดังนั้น ในการเลือกผู้ให้ข้อมูลจึงแตกต่างกันไปทั้งด้านอายุ บทบาท และหน้าที่ ที่มีต่อหมู่บ้าน เริ่มตั้งแต่ผู้ที่มีความอาวุโสที่สุดในหมู่บ้าน จนกระทั่งไปถึงเด็ก ๆ ที่มีอายุประมาณ 17 ปี ขึ้นอยู่กับข้อมูลที่ต้องการเก็บ เช่น ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านต้องศึกษาจากผู้ที่ย้ายมาก่อตั้งหมู่บ้าน, สถาปนิกศาสตร์, สถาปัตยกรรมและเศรษฐกิจ ศึกษาจากเอกสารของหน่วยงานราชการ เป็นต้น ดังนั้น จึงมีวิธีการเก็บข้อมูล ดังนี้

1) ใช้แบบรายงาน 1 – 12 โดยจะเก็บตามคำถามของแบบรายงาน แตกต่างกันไป ดังนี้

- แบบรายงาน 1 แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน
- แบบรายงาน 2 แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน
- แบบรายงาน 3 แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทำสันทัดที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- แบบรายงาน 4 แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน
- แบบรายงาน 5 แบบรายงานการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- แบบรายงาน 6 แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- แบบรายงาน 7 แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะ

ของประชาชน

- แบบรายงาน 8 โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์
- แบบรายงาน 9 แบบบันทึกการสัมภาษณ์
- แบบรายงาน 10 แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน
- แบบรายงาน 11 แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี
- แบบรายงาน 12 การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน

2) การสัมภาษณ์ เป็นการใช้คำถาม เพื่อเก็บข้อมูลในส่วนที่อยู่ในแบบรายงานต่างๆ และนอกเหนือจากแบบรายงาน เพื่อเป็นประโยชน์ในการทำสารนิพนธ์ การสัมภาษณ์ยังช่วยให้มีการโต้ตอบกันระหว่างผู้เก็บข้อมูล และผู้ให้ข้อมูล ข้อมูลจะไม่เกิดความผิดพลาด ผู้ให้ข้อมูลยังได้อธิบายถึงความรู้สึกนึกคิดได้อย่างเต็มที่

3) การสังเกต ข้อมูลบางเรื่องไม่จำเป็นที่จะถาม หรือสัมภาษณ์ แต่ต้องเป็นข้อมูลที่สามารถวิเคราะห์ได้จากตาเปล่าจริงๆ จะใช้การสังเกตเข้าช่วย ข้อมูลที่เป็นจริงมากกว่าที่เข้าไปถามชาวบ้าน

4) การเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของหมู่บ้าน ซึ่งเป็นวิธีที่ทำให้ได้ใกล้ชิด กับสมาชิกผู้กู้แต่ละราย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน จะทราบถึงปัญหา ระบบการบริหารจัดการกองทุน และกิจการผู้กู้แต่ละราย

5) การจดบันทึก ช่วยให้นักเก็บข้อมูลได้มากขึ้น และจะไม่ทำให้ลืมข้อมูล นอกจากนั้น ยังสามารถนำกลับมาดูได้ตลอดการทำสารนิพนธ์

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล ที่อยู่ในลักษณะของตัวเลขแล้วสรุปผลโดยใช้ค่าทางสถิติ เพื่อที่จะนำค่าสถิติไปใช้ตอบคำถามในประเด็นที่ต้องการ

2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลในลักษณะของข้อความที่เขียนบรรยายความคิดเห็นในประเด็นที่กำหนด แล้วสรุปผลโดยการประมวลความคิดเห็นเป็นข้อความที่จะนำไปใช้อธิบายในประเด็นที่ต้องการ

ในโครงการประเมินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ เลือกใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นส่วนใหญ่ เพราะข้อมูลที่เก็บจะต้องให้ชาวบ้านแสดงความคิดเห็นส่วนตัว และมีการจำแนกประเภทของข้อมูลที่ต้องการตามเกณฑ์ที่สอดคล้อง กับจุดประสงค์ของโครงการ แต่อย่างไรก็ตามในวิเคราะห์ข้อมูลทุกครั้ง จะต้องคำนึงถึงปริมาณของการเก็บข้อมูลด้วย ว่าเพียงพอต่อการวิเคราะห์ข้อมูลหรือไม่ เพราะถ้าข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์มีน้อยเกินไป ก็จะต้องทำการเก็บเพิ่มจนกว่าจะพอ

ดังนั้น การเก็บข้อมูลทุกครั้งต้องมีการคำนวณโดยหลักการทางสถิติ เพื่อหาปริมาณของขนาดตัวอย่างที่ต้องทำการเก็บข้อมูลในการวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละครั้ง ข้อมูลอาจจะต้องใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเข้าช่วย ได้แก่ การแจกแจงความถี่, คำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นต้น

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

หลังจากผู้ทำสารนิพนธ์ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตามตัวชี้วัดต่างๆ ซึ่งประยุกต์ใช้จากระบบการประเมินแบบซิป (CIPP Model) เมื่อนำมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ มีดังนี้

4.1 ผลการประเมินบริบทชุมชน

4.1.1 บริบทระดับประเทศ

1) ความยากจนของประเทศ

ประชาชนในประเทศไทย โดยพื้นฐานจะมีอาชีพเกษตรกรรม ผลผลิตที่ได้มาก็จะนำมาแลกเปลี่ยนซื้อขายกันภายในกลุ่ม ต่อมาเมื่อมีการขยายตลาดออกไปก็มีพวกพ่อค้าคนกลางเข้ามารับซื้อขาย ผลผลิตออกไปขายตามที่ต่างๆ ซึ่งเกษตรกรในสมัยนั้นยังไม่รู้เรื่องการตลาด และไม่มีพาหนะที่สะดวกสบาย จึงต้องยอมขายผลผลิตให้แก่พ่อค้าคนกลางในราคาต่ำ เป็นสาเหตุให้เกษตรกรไทยมีรายได้น้อยไป ด้วยเหตุนี้จึงดูเหมือนว่าความยากจนจะอยู่กับเกษตรกรไทยตั้งแต่อดีตเป็นต้นมา

2) นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดเล็กและขนาดย่อม (SMEs)

วิกฤตการณ์ทางการเงิน และภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำเมื่อปี 2540 ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการอุตสาหกรรมไทยจำนวนมาก กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมจึงทุ่มงบประมาณสำรองเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจกว่า 2,000 ล้านบาท โดยการร่วมมือกับ 8 สถาบัน ได้แก่ สถาบันเพื่อผลิตแห่งชาติ, สถาบันไทย-เยอรมัน, สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ, สถาบันยานยนต์, สถาบันไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์, สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย, บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม และสมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น) ร่วมกันจัดโครงการภายใต้ชื่อ “โครงการชุบชีวิตธุรกิจไทย” (Invigorating Thai Business : ITB) เพื่อความช่วยเหลือแก่ธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดเล็กและขนาดย่อม (SMEs) จัดทำแผนฟื้นฟูกิจการ และดำเนินงานพลิกฟื้นธุรกิจให้สามารถดำเนินกิจการ และรักษาสภาพการจ้างงานไว้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งยังยกระดับขีดความสามารถของกิจการให้พร้อมแข่งขันได้ในเวทีการค้าโลก และในระดับสากล

การดำเนินงานภายใต้โครงการชุบชีวิตธุรกิจไทย จะมีระยะเวลาเพียง 1 ปี โดยเริ่มกันตั้งแต่วันที่ 16 มกราคม 2545 ซึ่งธุรกิจจะได้รับความช่วยเหลือจากที่ปรึกษาที่มีประสบการณ์ ช่วยชี้แนะ และดูแลปรับปรุงแก้ไขกิจการทั้งด้านการผลิต การตลาด การบริหารจัดการ หรือการเงิน ให้ทุกอย่างมีการจัดระบบเพื่อให้การดำเนินงานทางธุรกิจประสบผลสำเร็จ (รายงานพิเศษ อัดฉีด SMEs หัวใจฟื้นฟูธุรกิจผ่านโครงการชุบชีวิตธุรกิจไทย, 2545)

3) ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

เนื่องจากสภาวะเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้าที่มีการชะลอตัว จึงทำให้การส่งออกสินค้าลดลง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงดุลการชำระเงินของประเทศ ด้านมูลค่าของการนำเข้าลดลง จากระยะเดียวกันปีก่อน ร้อยละ 15.1 ตามภาวะการส่งออกดุลการค้าเกินดุล 275 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และเมื่อรวมกับดุลบริการ และบริจาดที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ก่อวินาศกรรม เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2544 ซึ่งยังคงเกินดุล อยู่ 256 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เนื่องจากจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติลดลงไม่มากทำให้ดุลบัญชีเดินสะพัด เกินดุล 531 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เงินทุนเคลื่อนย้ายสุทธิขาดดุลลดลงจากเดือนก่อนมาก แม้ว่าภาคเอกชน โดยเฉพาะภาคธนาคารจะยังคงชำระคืนเงินกู้ที่ครบกำหนดอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งธนาคารแห่งประเทศไทย ชำระคืนเงินกู้ธนาคารกลางประเทศอื่น 150 ดอลลาร์สหรัฐฯ แต่เนื่องจากในเดือนนี้ภาคทางการมีการนำ เข้าเงินกู้ในจำนวนใกล้เคียงกับเงินทุนไหลออกจึงทำให้เงินทุนไหลออกสุทธิลดลงมาก ดุลการชำระเงิน เกินดุล 488 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เงินสำรองระหว่างประเทศ ณ สิ้นเดือนตุลาคม 2544 อยู่ในระดับ 33.1 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือเทียบเท่า การนำเข้าประมาณ 6.4 เดือน โดยมียอดคงค้างการขายเงิน ตราต่างประเทศล่วงหน้าจำนวน 2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

ในช่วง 10 เดือนแรกของปี 2544 ดุลการค้าเกินดุล 1.8 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ลดลงมาก จากระยะเดียวกันปีก่อนซึ่งเกินดุลถึง 4.6 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ลดลงร้อยละ 5.7 และมูลค่าการนำเข้า ลดลงน้อยเพียงร้อยละ 0.6 ดุลบริการเกินดุล 2.9 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ลดลงเล็กน้อยจากระยะเดียวกัน ปีที่เกินดุล 3.0 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ทำให้ดุลบัญชีเดินสะพัดเกินดุล 4.6 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ลด จากระยะเดียวกันปีก่อนเกินดุล 7.7 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ดุลชำระเงินเกินดุล 411 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

เดือนพฤศจิกายน 2544 ดุลการชำระเงินเกินดุล 658 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เงินสำรอง ระหว่างประเทศ ณ สิ้นเดือนพฤศจิกายน 2544 มีจำนวน 33.3 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือเทียบเท่า การนำเข้า 6.5 เดือน ยอดค้างการขายเงินตราต่างประเทศล่วงหน้าสุทธิ จำนวน 2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (bot , www , 2544)

4) สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

สถานการณ์มลพิษของประเทศไทยในปี 2542 ดีกว่า 2541 มีปริมาณสารพิษน้อยกว่า ผล การตรวจวัดคุณภาพอากาศ ตั้งแต่เดือนมกราคม – พฤศจิกายน 2542 พบว่าฝุ่นละอองยังเป็นปัญหาสำคัญ แต่ระดับความรุนแรงได้น้อยลง ส่วนก๊าซโอโซนมีค่าเกินมาตรฐานเป็นครั้งคราว คาดว่าในสหัสวรรษหน้า แนวโน้มความรุนแรงของปัญหามลพิษทางอากาศจะลดน้อยลงอีก จากการดำเนินมาตรการในการควบคุม การระบายสารพิษจากแหล่งกำเนิดต่างๆ เช่น ยานพาหนะ และโรงงานอุตสาหกรรม มีส่วนทำให้กิจ กรรมจากแหล่งกำเนิดที่สำคัญของสารพิษทางอากาศ เช่น การจราจร การก่อสร้าง โรงงานอุตสาหกรรม และสถานประกอบการต่างๆ ยังคงมีการชะลอตัว

5) ความเคียดแค้น และการเป็นหนี้สินของประชาชน

รายงานเศรษฐกิจเดือนธันวาคม จากธนาคารแห่งประเทศไทยชี้ให้เห็นถึงภาวะการจ้างแรงงานในเดือนพฤศจิกายน 2544 มีจำนวนผู้ประกันตนสูงระยะเดียวกับปีก่อน 40,404 คน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.7 แต่ถ้าเปรียบเทียบกับเดือนก่อนหน้า พบว่า จำนวนผู้ประกันตนลดลง 54,896 คน หรือลดลงร้อยละ 0.9 ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากการตัดยอดประกันตนกลุ่มแรงงานต่างด้าวที่หมดระยะเวลาผ่อนผัน และไม่มีใบอนุญาตทำงานออกจากระบบ ประกอบกับมีการปรับลดลงของจำนวนผู้ประกันตนหลังจากที่มีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลทุก 3 เดือนสุดท้ายของปีแสดงให้เห็นว่าเศรษฐกิจของประเทศเริ่มดีขึ้น ประชาชนมีงานทำมากขึ้น มีรายได้มากขึ้น ความเคียดแค้นในเรื่องการเงินก็จะน้อยลง ประชาชนมีเงินที่จะชำระหนี้เงินกู้ได้

6) บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท

ในปัจจุบันประชากรในชนบทเริ่มมีการรวมกลุ่มเพื่อการสร้างงาน สร้างรายได้มากขึ้น โดยการให้ภูมิปัญญาชาวบ้านคิดประดิษฐ์ผลงานมากขึ้น และมีหน่วยงานของรัฐบาลเข้าไปช่วยให้ความรู้ในด้านการตลาดมากขึ้น ทำให้ชุมชนมีการพัฒนา และมีความเข้มแข็งมากขึ้น ภาพของความอ่อนแอ หรือการถูกเอารัดเอาเปรียบจึงลดน้อยลง

7) ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรม และสินค้าจากต่างประเทศ

จากการร่วมกันรณรงค์ซื้อสินค้าไทยใช้ของไทย ที่มีการปลูกจิตสำนึกคนไทยอย่างต่อเนื่อง ทำให้ปัจจุบันสินค้าไทยเป็นที่ต้องการทั้งชาวไทยเอง และชาวต่างประเทศ เช่น สินค้าสิ่งทอ, เครื่องหนัง, อาหารไทย เป็นต้น ตลอดจนรายงานการนำเข้าสินค้าต่างประเทศก็ลดลง คนไทยหันมานิยมสินค้าไทย

4.1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

4.1.2.1 ประวัติความเป็นมา

หมู่บ้านหนองซอน หมู่ที่ 11 ตำบลโคกกรวด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ได้เริ่มก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2456 หรือประมาณ 88 ปีมาแล้ว ที่มาของชื่อหมู่บ้านหนองซอน ชาวบ้านได้ไปพบขอนไม้ที่ใหญ่มาก ๆ ลอยอยู่ในบ่อน้ำที่วัด ชาวบ้านจึงใช้ตั้งเป็นชื่อของหมู่บ้าน

คนกลุ่มแรกที่ก่อตั้งหมู่บ้านหนองซอน อพยพมาจากบ้านคอน, บ้านเคื่อ ต.โคกกรวด อ.เมือง จ.นครราชสีมา และบ้านด่านขุนทด อ.ด่านขุนทด จ.นครราชสีมา โดยการก่อตั้งจาก 3 ครอบครัว ได้แก่ บ้านแม่เต่า ตาเป็ย อยู่ฝั่งอ่างเก็บน้ำห้วยยาง เมื่อก่อน เรียกว่า หนองจาน, บ้านตาลี แม่คำย อยู่แถบหนองซอนใต้ และบ้านยายเป็รื่อง เป็นบ้าน 3 หลังแรกที่เข้ามาทำมาหากิน ปัจจุบันมียายเป็รื่องที่มีชีวิตอยู่ อายุ 87 ปี เหตุที่อพยพมา เพราะมีที่ดินทำมาหากินในหมู่บ้านหนองซอน, ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 หนีเข้ามาเพื่อหลบระเบิดที่หมู่บ้านหนองซอน และย้ายตามลูกหลาน เพราะลูกหลานมาแต่งงานกับคนที่หมู่บ้านหนองซอนนี้

ในอดีตสภาพป่าไม้ของหมู่บ้านหนองซอน ลักษณะเป็นป่าดงดิบ มีหญ้าแฝก, ป่าไผ่, ต้นยาง และเป็นป่าที่มีความอุดมสมบูรณ์มาก มีลิง นก มาอาศัยอยู่ ปัจจุบันสภาพป่าไม้ดงดิบยังคงหลงเหลือบ้าง แต่บางส่วนถูกทำลาย เพื่อสร้างที่อยู่อาศัย เป็นพื้นที่การเกษตร และขุดบ่อเก็บกักน้ำ เป็นต้น

พื้นที่สาธารณะในหมู่บ้านหนองซอนมีไม่มาก ได้แก่ สวนสาธารณะอ่างเก็บน้ำห้วยยาง จัดเป็นสวนหย่อมให้นั่งชมวิวของอ่างเก็บน้ำ, จัดเป็นสนามกีฬาเปตอง และสนามตะกร้อ ในช่วงเวลาตอนเย็นประมาณ 17.00 น. มีชาวบ้านใช้ถนนบริเวณอ่างเก็บน้ำห้วยยางเป็นลู่วิ่ง และขี้อรงยานออกกำลังกาย บริเวณสาธารณะหมู่บ้านจัดเป็นสถานที่ขายของ และอนาคตจะจัดเป็นตลาดของหมู่บ้านหนองซอน เพื่อชาวบ้านไม่ต้องไปขายของในตลาดที่ไกลบ้าน และชาวบ้านก็จะได้ออกมาซื้อของได้ง่ายขึ้น ไม่ต้องนั่งรถเข้าไปซื้อของในตลาดตัวเมือง ซึ่งจะจัดอยู่บริเวณหน้าวัดป่าหนองซอน

แหล่งน้ำในอดีตชาวบ้านใช้น้ำจากลำห้วยที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ใช้น้ำจากลำห้วย ต่อม, อาบ, และทำการเกษตร เช่น ทำสวน, ทำนาได้ตลอดทั้งปี ลำห้วยจะเป็นแนวตลอดรอบพื้นที่เกษตร และมีปลาจุกชุมชาวบ้าน แต่ปัจจุบันลำห้วยก็ยังมีอยู่ แต่ไม่สามารถใช้น้ำได้ตลอดทั้งปี ทางหน่วยงานของรัฐบาลได้เข้ามาช่วยเหลือ ใช้พื้นที่ของหมู่บ้านขุดอ่างเก็บน้ำ ชื่อว่า อ่างเก็บน้ำห้วยยาง และคลองส่งน้ำให้ชาวบ้านสะดวกขึ้น อ่างเก็บน้ำห้วยยางมีหลายๆ หมู่บ้านใช้ร่วมกัน ได้แก่ หมู่บ้านหนองรงกา, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ฯลฯ สถานการณ์ของน้ำจากอ่างเก็บน้ำห้วยยางก็อยู่ในขั้นวิกฤต

การเปลี่ยนแปลงด้านสาธารณูปโภคของหมู่บ้านหนองซอน มีดังนี้

- ถนน มีความยาวทั้งหมด 4,365 เมตร ในปี พ.ศ. 2476 เป็นถนนแบบดินผสมลูกรัง มีความยาวทั้งหมด 2,210 เมตร แต่ปี พ.ศ. 2533 ทำเป็นถนนลาดยาง แต่ยังมีถนนแบบดินผสมลูกรังด้วย
- ไฟฟ้า หมู่บ้านหนองซอนมีไฟฟ้าใช้ เมื่อปี พ.ศ. 2525 มีใช้ทุกหลังคาเรือน
- ประปา ในอดีตใช้รดไปบรรทุกน้ำที่อ่างเก็บน้ำห้วยยาง ตักน้ำจากคลองส่งน้ำมาใช้ แต่เมื่อปี พ.ศ. 2537 ทางหมู่บ้านได้ติดตั้งระบบประปาใช้กันทุกหลังคาเรือน
- โทรศัพท์ เมื่อปี พ.ศ. 2539 หมู่บ้านหนองซอนมีโทรศัพท์สาธารณะอยู่ 2 แห่ง คือ บริเวณหน้าโรงเรียนสุวานารี 2 (หนองซอน) และฝ่ายปฏิบัติการรถแทรกเตอร์ที่ 3 เมื่อปี พ.ศ. 2540 ชาวบ้านในหมู่บ้านหนองซอนก็เริ่มขอติดตั้งโทรศัพท์บ้าน มีประมาณ 135 หลังคาเรือน ในระยะปี พ.ศ. 2544 ธุรกิจมือถือกำลังรุ่งเรืองชาวบ้านส่วนใหญ่ก็หันมาใช้มือถือกันมากขึ้น
- โรงเรียนประจำหมู่บ้าน คือ โรงเรียนสุวานารี 2 (หนองซอน) ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2538 เปิดสอนระดับชั้นอนุบาล 1 ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีครู จำนวน 14 คน นักเรียน จำนวน 252 คน โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จะต้องไปเรียนที่หมู่บ้านหนองรงกา ก็คือ โรงเรียนนครราชสีมาวิทยาลัย เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 6 มีครู จำนวน 24 คน นักเรียน จำนวน 507 คน
- โรงสี มีประจำหมู่บ้าน 1 โรง เปิดบริการอย่างจริงจัง เมื่อปี พ.ศ. 2544

- รถโดยสารประจำทางของหมู่บ้านหนองขอน คือ รถประจำทางสาย 6 (ปรับอากาศ) วิ่งจากอ่างเก็บน้ำห้วยยาง ถึง คลังใหม่ อัตราค่าโดยสาร 14 บาท และ 7 บาท แต่บริเวณปากทางเข้าหมู่บ้านมีรถมอเตอร์ไซค์รับจ้าง อัตราค่าโดยสารคิดตามระยะทาง

- ปิ๊มน้ำมัน หมู่บ้านมีปิ๊มน้ำมัน จำนวน 2 แห่ง คือ เป็นปิ๊มน้ำมันประจำหมู่บ้าน เปิดให้บริการเมื่อ ปี พ.ศ. 2538 และปิ๊มน้ำมันของสวัสดิการ อสม.จังหวัดนครราชสีมา เปิดเมื่อ ปี พ.ศ. 2544

- สถานพยาบาลใกล้หมู่บ้าน คือ โรงพยาบาลแม่และเด็ก ซึ่งเป็นเขตที่คนในหมู่บ้านได้รับบริการ 30 บาทรักษาทุกโรค

4.1.2.2 สภาพภูมิศาสตร์ มีอาณาเขตติดต่อกับ

- ทางทิศเหนือ ติดต่อกับอาณาเขตหมู่บ้านคอน
- ทางทิศใต้ ติดต่อกับอาณาเขตหมู่บ้านหนองรังกา
- ทางทิศตะวันออก ติดต่อกับอาณาเขตหมู่บ้านหนองบง ต.สุรนารี
- ทางทิศตะวันตก ติดต่อกับอาณาเขตหมู่บ้านเคื่อ

ตั้งแผนที่หมู่บ้านหนองขอนในภาคผนวก ง

4.1.2.3 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

อาชีพเดิมของคนในหมู่บ้าน คือ งานด้านการเกษตร เช่น ทำนา, ทำสวน และเลี้ยงสัตว์ เป็นอาชีพหลัก ในอดีตพื้นที่ทำการเกษตรของหมู่บ้านหนองขอนมีความอุดมสมบูรณ์

สภาพสังคมของคนในหมู่บ้านเปลี่ยนไป ความเจริญเข้ามาในหมู่บ้าน มีการศึกษาสูงขึ้น ทำให้อาชีพในปัจจุบันของคนในหมู่บ้านเปลี่ยนไป ดังนี้

ตารางที่ 4.1 อาชีพของคนในหมู่บ้านหนองขอน

อาชีพ	จำนวน (ครอบครัว)
ทำนา	37
รับราชการ	98
ทำสวน	18
รับจ้างทั่วไป	49
ค้าขาย	27
ประมง	12

พื้นที่ทำการเกษตรของหมู่บ้านมีทั้งหมด 800 ไร่ เป็นที่นา 655 ไร่ พื้นที่สวน 93 ไร่ และเป็นป่าไม้ยืนต้น ไม้ดอก 52 ไร่ พื้นที่ในการทำการเกษตรห่างไกลจากแหล่งน้ำ หากทำการเพาะปลูกต้องมีประสบปัญหาในการขาดน้ำอย่างแน่นอน เพราะน้ำจากอ่างเก็บน้ำห้วยยางก็มีน้อย

ตารางที่ 4.2 รายได้ของคนในหมู่บ้านหนองขอนต่อปี

รายได้	จำนวน (ครอบครัว)
20,001 – 30,000	67
30,001 – 50,000	76
50,001 – 100,000	98

รายได้ประมาณโดยรวมของคนในหมู่บ้านอยู่ระดับฐานะปานกลาง สามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้เท่านั้น การสำรวจด้านการศึกษาคคนในหมู่บ้านจะให้ความสำคัญกับการศึกษามากขึ้น บางคนจะเรียนด้วยทำงานควบคู่กันไป เรียนในระบบของการศึกษานอกโรงเรียน หรือเรียนในระบบภาคสมทบ เพราะจะมีเวลาทำงานไปด้วย เมื่อหมู่บ้านได้มีการพัฒนาประสิทธิภาพของบุคลากรแล้ว ส่งผลให้หมู่บ้านมีความเจริญมากขึ้นตามไปอีกทางหนึ่ง

4.1.2.4 วัฒนธรรมประเพณี

หมู่บ้านหนองขอน มีวัดอยู่ 2 แห่ง คือ วัดหนองขอน มีพระประจำวัด จำนวน 5 รูป และวัดบ้านหนองขอน มีพระประจำวัด จำนวน 7 รูป วัดในหมู่บ้านหนองขอนทั้ง 2 แห่ง เป็นศูนย์รวมของคนในหมู่บ้าน ไม่ว่าจะเป็นการจัดประชุม หรือการจัดกิจกรรมใดๆ ก็ตาม

ประเพณีของคนในหมู่บ้านหนองขอน จะมีลักษณะเหมือนกันหมู่บ้านอื่นๆ คือจะจัดงานตามประเพณีของศาสนาพุทธ ในการจัดประเพณีทางศาสนาของหมู่บ้านหนองขอนนั้น จะใช้สถานที่วัดบ้านหนองขอน และวัดหนองขอน ในรอบหนึ่งปีหมู่บ้านหนองขอนจะมีประเพณีต่างๆ ดังนี้

ตารางที่ 4.3 ประเพณีในหมู่บ้านหนองขอนในรอบปี

เดือน	งานบุญประเพณี
มกราคม	งานเทศน์มหาชาติ
มีนาคม	งานวัดประจำปี
เมษายน	งานประเพณีสงกรานต์
กรกฎาคม	งานทำบุญเข้าพรรษา
กันยายน	งานตัดบตรเทโว
ตุลาคม	งานบุญแข่งเรือ ณ. อ่างเก็บน้ำห้วยยาง

ภาษาพื้นบ้านที่ใช้ภายในหมู่บ้านหนองขอน คือ ภาษาอีสาน และภาษาโคราช เหตุที่มีถึง 2 ภาษา เนื่องจากหมู่บ้านหนองขอนมีคนต่างถิ่นเข้ามาประกอบอาชีพ และอาศัย ทำให้มีคนในหลายๆ จังหวัด หลายๆ ภาษาเข้ามาในหมู่บ้าน

4.1.2.5 ผู้นำชุมชน การรวมกลุ่ม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

- 1) ผู้นำชุมชน ซึ่งเป็นบุคคลที่คนในหมู่บ้านให้ความนับถือ ได้แก่
  - นายเชิงชาย เนตรสาย หัวหน้าฝ่ายปฏิบัติการรถแทรกเตอร์ที่ 3
  - นายประเสริฐ ภูมิขมาตยา ครูใหญ่โรงเรียนสุขานารี 2 (หนองซอน)
  - นายสัมพันธ์ เขาโคกกรวด สมาชิก อบต.
  - นายจำรัส สิงห์หา สมาชิก อบต.
  - นายประจวบ รักกุศล ผู้ใหญ่บ้าน

2) การรวมกลุ่มภายในหมู่บ้านหนองซอน มีดังนี้

ก. กองทุนหมู่บ้านเงิน 1 ล้านบาท ตั้งขึ้นเมื่อ ปี พ.ศ. 2544 สมาชิก 180 คน

ปัจจุบันกองทุนมีเงินกลุ่ม จำนวน 1,800 บาท

ข. อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน ตั้งขึ้นเมื่อ ปี พ.ศ. 2538 สมาชิก 27 คน

ปัจจุบันกองทุนมีเงินกลุ่ม จำนวน 4,923 บาท

ค. กองทุนสัจจะหมู่บ้าน ตั้งขึ้นเมื่อ ปี พ.ศ. 2544 สมาชิก 119 คน ปัจจุบันทาง

กองทุนมีเงินกลุ่ม จำนวน 71,400 บาท

ง. กลุ่มฌาปนกิจหมู่บ้าน ตั้งขึ้นเมื่อ ปี พ.ศ. 2540 สมาชิก 193 คน ปัจจุบันทาง

กองทุนมีเงินกลุ่ม จำนวน 9,400 บาท

3) ภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านต่างๆ ของคนในหมู่บ้าน จำแนกประเภทได้ดังนี้

ก. ด้านการเกษตร ได้แก่

- นายเสมอ กิ่งโคกกรวด อายุ 38 ปี เชี่ยวชาญด้านการเกษตรผสมผสาน
- นายประเสริฐ ศรีอ่อนกล้า อายุ 59 ปี เชี่ยวชาญด้านการปลูกพืชสวนครัว
- นายพิศิษฐ์ สถิตวิสุทธิ์ อายุ 47 ปี เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการเกษตร

ข. ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม ได้แก่

- นางพรรณี กล้าพิมาย อายุ 37 ปี เชี่ยวชาญด้านการตัดเย็บเสื้อผ้า
- นายบัณฑิต แกงโคกกรวด อายุ 35 ปี เชี่ยวชาญด้านการแกะสลักหิน

ค. ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่

- จำตำรวจชาญศักดิ์ ศรีนาค อายุ 48 ปี เชี่ยวชาญด้านการจัดสวนสาธารณะ

ง. ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน ได้แก่

- นายศักดิ์ ชำนิกล้า อายุ 51 ปี เชี่ยวชาญด้านการจัดตั้งกองทุน 1 ล้านบาท
- นางทัศนียา ศรีนอก อายุ 52 ปี เชี่ยวชาญด้านการจัดอาสาสมัครหมู่บ้าน
- นายบุญเหลือ สิงห์หา อายุ 55 ปี เชี่ยวชาญด้านการจัดตั้งกองทุนสัจจะ

จ. ด้านศิลปกรรม

- นางมาลัย เกตุใหม่ อายุ 57 ปี เชี่ยวชาญด้านเพลงโคราช

ข. ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี ได้แก่

- นายบุญเหลือ สิงห์หา อายุ 55 ปี เชี่ยวชาญด้านการปฏิบัติงานของศาสนา

- นายนาค ดวงมุขพนาว์ อายุ 80 ปี เชี่ยวชาญด้านการถ่ายทอดคำสอนศาสนา

- นายเทียน แกงโลกกรวด อายุ 81 ปี เชี่ยวชาญด้านการถ่ายทอดคำสอนศาสนา

4.1.2.6 โครงการพัฒนาที่ผ่านมา

หมู่บ้านหนองขอนได้รับการช่วยเหลือจากโครงการของรัฐบาล และจากองค์การบริหารส่วนตำบลโลกกรวด ได้แก่

1) โครงการก่อสร้างระบบประปา โดยองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อ พ.ศ. 2540

2) โครงการปรับปรุงพื้นที่เพื่อทำตลาด โดยองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อ พ.ศ. 2541

3) โครงการขุดลอกลำห้วยยาง โดยองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อ พ.ศ. 2541

4) โครงการก่อสร้างถนนหินคลุก โดยองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อ พ.ศ. 2542

5) โครงการสร้างลานกีฬา โดยองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อ พ.ศ. 2543

ขณะนี้หมู่บ้านหนองขอนมีโครงการสร้างตลาดในพื้นที่หมู่บ้าน เพื่อให้คนในหมู่บ้านสามารถนำสินค้ามาขายในหมู่บ้าน (องค์การบริหารส่วนตำบลโลกกรวด, 2544)

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับหมู่บ้าน จำแนกตามวัตถุประสงค์ของการประเมิน ดังนี้

4.2.1 การมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ และสวัสดิการของสมาชิก

เงินกองทุน 1 ล้านบาท หมู่บ้านหนองขอน หมู่ที่ 11 ได้รับอนุมัติเงินกองทุน 1 ล้านบาท เมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน 2544 คณะกรรมการกองทุนฯ นำเงินกองทุนฯ 1 ล้านบาทฝากธนาคารออมสิน สาขาสุรนารี ชื่อบัญชีกองทุนหมู่บ้านหนองขอน เลขที่บัญชี 06-4311-20-058073-8 เงินกองทุนสะสมจำนวน 1,800 บาท โดยฝากธนาคารออมสิน สาขาสุรนารี เลขที่บัญชี 06-43311-20-058074-7

เงินทุนสะสมอื่นๆ ทางกองทุนฯ มีเงินสะสมจากการเก็บค่าสมัครสมาชิก คนละ 20 บาท ปัจจุบันมีเงินสะสมเหลือ 1,800 บาท เก็บไว้ที่ธนาคารออมสิน สาขาสุรนารี เงินทุนสะสมบางส่วนทางคณะกรรมการกองทุนฯ ได้นำไปใช้จ่ายบ้างแล้ว เพื่อเป็นค่าน้ำมันรถ, ค่าถ่ายเอกสาร เป็นต้น

จำนวนเงินที่ได้รับอนุมัติของผู้กู้ จะแตกต่างกันไปตามคำขอกู้ ดังนี้

1) ผู้กู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ 5,000 บาท จำนวน 6 คน

2) ผู้กู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ 10,000 บาท จำนวน 91 คน

3) ผู้กู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ 20,000 บาท จำนวน 3 คน

กิจกรรมเกี่ยวกับการกู้เงินกองทุนหมู่บ้านหนองขอน สามารถแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

1) ขั้นตอนการขอกู้ หลังจากที่ได้สมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุนฯ แล้ว ผู้ที่ประสงค์จะกู้เงินกองทุนฯ กรอกแบบฟอร์มกรอกคำขอกู้ และหาผู้ค้ำประกัน 2 คน นำเอกสารบัตรประจำตัวประชาชน และสำเนาทะเบียนบ้านทั้งของผู้กู้ และผู้ค้ำประกัน แล้วส่งให้คณะกรรมการกองทุนฯ ปัญหาที่พบ คือผู้กู้ไม่สามารถที่จะกรอกแบบฟอร์มเองได้ และผู้ค้ำประกันที่นำมาเป็นบุคคลที่มีหนี้สินมาก มีคุณสมบัติไม่ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการกองทุนฯ

2) การคัดเลือกผู้กู้แต่ละราย คณะกรรมการกองทุนฯ จะพิจารณาโครงการในเอกสารขอกู้, หนี้สินของผู้กู้, และคุณสมบัติที่กำหนดไว้ในระเบียบกองทุนหมู่บ้านหนองขอน ปัญหาที่พบ ผู้กู้บางรายที่คณะกรรมการกองทุนฯ ไม่ทราบถึงฐานะทางการเงิน หรือการเกิดหนี้สินของผู้กู้ ทำให้การพิจารณาอาจเกิดความผิดพลาดได้ เช่น นางปทุมมาศ กิตติศิริประพันธ์ หลังจากที่ได้เงินกู้แล้วไม่มีผู้ใดพบเห็น

3) การโอนเงินให้ผู้กู้ ผู้กู้ต้องเปิดบัญชีกับธนาคารก่อน เมื่อการพิจารณาเอกสารขอกู้ผ่านทางคณะกรรมการกองทุนฯ จะนำเอกสารไปยื่นกับธนาคาร และธนาคารจะโอนเงินให้กับผู้กู้ตามลำดับในลำดับขั้นของการยื่นเอกสารของผู้กู้ให้กับธนาคารทางคณะกรรมการกองทุนฯ พบปัญหาเรื่องเอกสารของผู้กู้ขาดความชัดเจน เช่น สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน หรือสำเนาทะเบียนบ้านไม่ชัดเจน

4) การรับชำระหนี้ ผู้กู้ยังไม่ถึงกำหนดที่จะชำระเงินคืนกองทุนฯ คณะกรรมการกองทุนฯ จึงได้ประชาสัมพันธ์ให้กับผู้กู้ที่มีเงินอยู่ให้นำเงินฝากธนาคารไว้ก่อน และจะปรึกษาทางผู้กู้อีกครั้ง แต่ทางธนาคารจะออกเอกสารแจ้งกับผู้กู้โดยตรง และทางคณะกรรมการกองทุนฯ ก็จะมีเอกสารแจ้งไปให้ผู้กู้ก่อนจะถึงกำหนดชำระเงินคืนกองทุนฯ ประมาณ 1 เดือนเช่นกัน เพื่อเป็นการเตือนผู้กู้ และให้ผู้กู้เตรียมเงินไว้ก่อน ซึ่งอาจจะช่วยลดปัญหาผู้กู้ที่ไม่ชำระเงินคืนได้บ้าง

5) การจัดสรรผลประโยชน์ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ก. แบ่งเป็นค่าใช้จ่าย เช่น ค่าถ่ายเอกสาร ค่าน้ำมันรถ เป็นต้น เป็นสินน้ำใจให้กับทางคณะกรรมการกองทุนฯ ที่ร่วมทำงาน จำนวน 30%

ข. พัฒนาหมู่บ้านหนองขอน เช่น วัด โรงเรียน เด็ก สตรี ผู้ด้อยโอกาส คนชรา นักเรียนที่เรียนดีแต่ยากจน เป็นต้น จำนวน 30%

ค. สมาชิกผู้กู้ เป็นเงินกู้หมุนเวียนกู้ จำนวน 40% ให้กับสมาชิกกองทุนฯ และหากมีกำไรหรือดอกเบี้ยมากขึ้น ก็จะจัดสรรแบ่งปันเป็นผลกำไร หรือดอกเบี้ยให้สมาชิกกองทุนฯ

จำนวนสมาชิกกองทุนฯ มีจำนวน 180 คน ผู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ จำนวน 100 คน ผู้ที่ยื่นขอกู้จะได้รับการอนุมัติทันทีที่ผ่านการพิจารณาตามกฎที่คณะกรรมการกองทุนฯ กำหนดไว้ ในการยื่นขอกู้ของสมาชิกกองทุนฯ ไม่พบว่าผู้ที่ไม่ได้รับการอนุมัติ เพียงแต่ต้องมีการแก้ไขเอกสารใหม่ หรืออาจจะต้องหาผู้ค้ำประกันคนใหม่เท่านั้น

4.2.2 ความสามารถในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านหนองขอน สรุปได้ดังนี้

1) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองขอน มีจำนวน 15 คน ได้แก่

ตารางที่ 4.4 รายชื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองขอน

ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง
1. นายศักดิ์ ชำนิกล้า	ประธานกรรมการ
2. นายอุทัย ศรีสุนทร	รองประธาน
3. นางนิสา ศรีมุกดา	เลขานุการ
4. นางสาววย ทองย้อย	ตรวจสอบบัญชี
5. นายประจวบ กล้าพิมาย	ตรวจสอบบัญชี
6. นางวรรณิ ชมภูบุตร	ตรวจสอบบัญชี
7. นายพิทักษ์ศิลป์ กิ่งโคกกรวด	ตรวจสอบโครงการ
8. นายไพฑูรย์ แจ่มสว่าง	ตรวจสอบโครงการ
9. นางอรุณ เปรมท่าช้าง	ตรวจสอบโครงการ
10. นางลำจวน สุกกำปัง	เร่งรัดหนี้สิน
11. นายประทวน แกงโคกกรวด	เร่งรัดหนี้สิน
12. นางประยูร เจริญกลัด	เร่งรัดหนี้สิน
13. นายอำนาจ บำราชภัย	เร่งรัดหนี้สิน
14. นางบุญเรือน คอกจิว	เหรียญก
15. นางสุวีรัตน์ เขาโคกกรวด	ประชาสัมพันธ์

ในการเลือกตั้งคณะกรรมการกองทุนฯ ครั้งนี้ มีการเปลี่ยนแปลงรายชื่อคณะกรรมการกองทุนฯ ไป 1 ตำแหน่ง คือ ผู้ตรวจสอบบัญชี จากนางสาวพัชรี รอดสวัสดิ์ เป็น นางวรรณิ ชมภูบุตร เนื่องจากนางสาวพัชรี รอดสวัสดิ์ มีความประสงค์ต้องการลาออก

2) คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนฯ เป็นผู้ที่ชาวบ้านให้ความไว้วางใจ ซื่อสัตย์ มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานให้กับหมู่บ้าน มีความรับผิดชอบ และต้องเสียสละเวลา แต่ที่สำคัญจะต้องให้คำแนะนำ ปรีกษาให้แก่สมาชิก และผู้กู้ได้

3) ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการกองทุนฯ คณะกรรมการกองทุนฯ มีวาระในการดำรงตำแหน่งคราวละ 1 ปี แต่ประธาน และรองประธาน มีวาระในการดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี แต่อย่างไรก็ตามคณะกรรมการกองทุนฯ ที่พ้นจากการดำรงตำแหน่งแล้ว สามารถจะคัดเลือกเข้ามาปฏิบัติงานใหม่ได้อีกครั้ง ซึ่งจะขึ้นอยู่กับความสมัครใจส่วนตน และเป็นมติจากที่ประชุม

4) วิธีคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนฯ มีการจัดประชาคม และเสนอชื่อผู้ที่มีความรู้, ชื่อสัตย์ มีความรับผิดชอบ, ประสบการณ์ในการทำงาน, เสียสละ และเป็นผู้ที่ได้รับความเคารพนับถือ โดยจะให้ชาวบ้านร่วมกันยกมือเพื่อทำการนับคะแนน หากผู้ใดที่มีคะแนนมากที่สุดให้เป็นประธาน และผู้ที่มีคะแนนรองลงมาเป็นรองประธาน ส่วนคณะกรรมการกองทุนฯ คนอื่นๆ ทางประธาน และรองประธาน เป็นผู้คัดเลือกเอง จะพิจารณาจากผู้ที่มีความรู้ให้ตรงกับหน้าที่รับผิดชอบ แต่ไม่เกิดปัญหาใดขึ้น เนื่องจากผู้ที่ได้รับคัดเลือกยินดีจะทำงานให้กองทุนฯ และชาวบ้านให้การยอมรับคณะกรรมการกองทุนฯ มาก

5) การพ้นจากการดำรงตำแหน่ง มีดังนี้

- เมื่อดำรงตำแหน่งครบ 1 ปี ตามกฎข้อบังคับของคณะกรรมการกองทุนฯ โดยจะให้คณะกรรมการกองทุนฯ จำนวน 13 คน ทำการจับสลากเพื่อพ้นตำแหน่งจำนวน 7 คน ซึ่งจะถือว่าเป็นการพ้นตำแหน่งตามวาระ

- ถึงคราวออกตามวาระ

- ลาออก แรงจูงใจเป็นลายลักษณ์อักษรต่อคณะกรรมการกองทุนฯ และสมาชิก

- ออกตามมติคณะกรรมการกองทุนฯ และสมาชิกเห็นควรให้ออก ตามเสียงข้างมาก

6) การจัดสรรผลประโยชน์ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

- แบ่งเป็นค่าใช้จ่าย เช่น ค่าถ่ายเอกสาร ค่าน้ำมันรถ ค่าอาหาร และเป็นสินน้ำใจเป็นค่า ให้คณะกรรมการกองทุนฯ ที่ร่วมทำงาน จำนวน 30%

- พัฒนาหมู่บ้านหนองซอน เช่น วัด โรงเรียน เด็ก สตรี ผู้ด้อยโอกาส กนขรา นักเรียนที่เรียนดีแต่ยากจน เป็นต้น จำนวน 30%

- สมาชิกผู้กู้ เป็นเงินกู้หมุนเวียนผู้ จำนวน 40% ให้กับสมาชิกกองทุนฯ และหากมีกำไรหรือดอกเบี้ยมากขึ้น ก็จะจัดสรรแบ่งปันเป็นผลกำไร หรือดอกเบี้ยให้สมาชิกกองทุนฯ รายละเอียดเพิ่มเติมอยู่ในภาคผนวก ข

7) การจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน ได้รับความร่วมมือจากคณะกรรมการกองทุนฯ, ที่ปรึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ การจัดทำระเบียบกองทุนฯ จะจัดทำให้ตรงกับสภาพความเป็นอยู่, สภาพแวดล้อม, และอาชีพของคนในหมู่บ้าน แต่จะต้องยึดหลักของระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้านหนองซอน

8) การจัดทำเอกสารขอขึ้นทะเบียน มีการจัดทำเอกสารขอขึ้นทะเบียนขึ้นเอง แต่ทางธนาคารให้ไปแก้ไขใหม่ และได้ตัวอย่างจากหมู่บ้าน ที่ผ่านการพิจารณาจากธนาคาร

9) ระบบบัญชีกองทุนฯ จัดทำบัญชี 1 เล่ม โดยจะทำให้เป็นปัจจุบัน เหตุผลที่ทำเล่มเดียวก็จะเกิดความยุ่งยากน้อย และประหยัดเวลาในการทำงาน เพราะในเมื่อทุกคนเข้าใจตรงกันก็ไม่จำเป็นต้องทำหลายๆ เล่ม ผู้จัดทำ คือ นางนิสา ศรีมุกดา

10) กิจกรรมเกี่ยวกับสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน มีดังนี้

ก. การรับสมัคร หลังจากคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนฯ เรียบร้อย ได้เปิดรับสมัครสมาชิก โดยคิดค่าสมัครคนละ 20 บาท และมีแบบฟอร์มใบสมัครให้กรอก ผู้สมัครต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

- ต้องเป็นผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในหมู่บ้านหนองขอนหมู่ที่ 11 เท่านั้น
- พร้อมทั้งจะปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้าน
- อายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป
- ค่าสมัครแรกเข้าเป็นสมาชิกกองทุนฯ คนละ 20 บาท

ในระยะแรกคนในหมู่บ้านไม่ให้ความร่วมมือ ไม่เข้าใจการทำงานของกองทุน แต่มีการประชาสัมพันธ์จากสื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์, วิทยุ และหนังสือพิมพ์ ทำให้มีสมาชิกกองทุนเพิ่มมากขึ้น

ข. การส่งเสริมการใช้เงินกู้ มีรายละเอียด ดังนี้

- การแนะนำวิธีทำธุรกิจ คณะกรรมการกองทุนฯ ไม่ได้มีการอบรม หรือแนะนำวิธีการทำธุรกิจให้กับผู้กู้ ผู้กู้มีประสบการณ์ในการดำเนินธุรกิจมาก่อนแล้วอย่างน้อย 2 ปี และผู้กู้จะศึกษาจากผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ที่เคยประกอบธุรกิจนั้นมาแล้ว ทั้งยังศึกษาข้อมูลเอง

- การช่วยหาตลาด ผู้กู้จะมีตลาดในการค้าขายประจำอยู่แล้ว เพราะกู้เงินไปเพื่อพัฒนาอาชีพดังนั้น คณะกรรมการกองทุนฯ ก็ไม่มีส่วนช่วยเหลือผู้กู้เลย

4.2.3 การมีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้ และคิดริเริ่มเพื่อแก้ปัญหาของตนเอง ในการสร้างศักยภาพของตนเอง และการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง

1) การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ใช้วิธีการจัดประชาคม จัดแบ่งอาชีพของผู้กู้ให้เป็นประเภท โดยจะให้ผู้กู้ได้นำเสนอแนวคิด, การดำเนินธุรกิจ, การแก้ไขปัญหา และความต้องการของการประกอบอาชีพ หลังจากนั้นก็ทำการติดตามผลการดำเนินธุรกิจของผู้กู้แต่ละราย

2) การหาความรู้เพิ่มเติม ผู้กู้จะศึกษาข้อมูลด้วยตนเอง โดยการเข้าฝึกอบรม ศึกษาจากผู้มีความรู้ ประสบการณ์ และหาหนังสืออ่านเพิ่มเติม ทั้งนี้เนื่องมาจากทางหน่วยงานของรัฐบาล ผู้นำหมู่บ้าน หรือแม้แต่คณะกรรมการกองทุนฯ เอง ไม่มีการจัดอบรม หรือหาความรู้ใหม่ในการประกอบอาชีพให้กับผู้กู้หรือคนในหมู่บ้านเลย

3) การใช้จ่ายเงินกู้ ในการใช้จ่ายเงินของผู้กู้จะเป็นการนำเงินไปลงทุนเพิ่มเติมในการทำธุรกิจ ซึ่งทำให้ผู้กู้หลายรายได้ขยายกิจการ แต่ก็ยังพบว่า มีผู้กู้บางรายที่ประสบปัญหาเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติไม่เพียงพอกับความต้องการ และผู้กู้ไม่มีการจัดทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย เพราะผู้กู้คิดว่าเป็นเรื่องยุ่งยาก ไม่จำเป็นที่จะต้องทำ และบางรายไม่สามารถเขียนหนังสือได้ แต่ในรายที่นำไปค้าขายไม่ดกไม่ประดับ และค้าขายเพราะผู้กู้กลุ่มนี้ดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่อง จะต้องสรุปผลทุกเดือน หรือทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงมาก

4.2.4 เศรษฐกิจได้รับการกระตุ้นและมีภูมิคุ้มกัน

1) การประชาสัมพันธ์ ขาดการบกรร่งในการประชาสัมพันธ์ข่าวสารเกี่ยวกับกองทุนฯ ให้กับสมาชิกกองทุนฯ และคนในหมู่บ้าน หากคณะกรรมการกองทุนฯ มีจัดประชาคม จะประชาสัมพันธ์ในเวลาเช้า ประมาณ 7.00 น. ถ้าหากมีการผิดพลาด หรือชาวบ้านมาช้า ก็จะทำการประชาสัมพันธ์อีกครั้ง เป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้สมาชิกกองทุนฯ และคนในหมู่บ้าน ไม่ทราบการเคลื่อนไหวของกองทุนฯ

2) การเตรียมความพร้อม การสร้างความเข้าใจแก่คณะกรรมการกองทุนฯ และชาวบ้าน โดยคณะกรรมการกองทุนฯ จัดประชาคมให้ชาวบ้าน และจัดประชุมหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุนฯ แต่ละคน แต่จะไม่จัดบ่อยนัก หากมีความจำเป็นจริงๆ จึงจะจัด

3) ทักษะคิของชุมชนต่อกองทุนฯ คนในหมู่บ้านรู้สึกว่าเป็นกองทุนฯ ที่ดี เป็นกองทุนฯ ที่ช่วยชาวบ้านให้มีความเป็นอยู่ที่ดี, มีรายได้, มีงานทำ, ดอกเบี้ยต่ำ และมีระยะเวลาชำระคืนนาน แต่การที่ให้เงินกู้กับชาวบ้านนั้น อาจจะเป็นการทำให้ชาวบ้านเคยชินกับการได้รับความช่วยเหลือ โดยที่ไม่ต้องทำอะไรมากก็ได้เงินมาง่ายๆ เงินนั้นก็อาจจะหมดไปได้ง่ายๆ เหมือนกัน

4.2.5 ประชาชนมีศักยภาพ และความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

1) การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้ที่มีความรู้ แนวคิดใหม่ๆ ที่จะนำไปประยุกต์ใช้กับธุรกิจให้มีการพัฒนาอาชีพเกิดความเจริญก้าวหน้า และพัฒนาความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ก็จะส่งผลไปถึงการพัฒนาหมู่บ้านให้เป็นหมู่บ้านที่เจริญก้าวหน้าในทุกๆ ด้าน

2) ทักษะคิของชุมชนต่อกองทุนฯ ช่วยให้ผู้กู้, สมาชิกกองทุนฯ และชาวบ้าน ร่วมมือกันในการบริหารจัดการกองทุนฯ ให้เป็นกองทุนฯ ที่ยั่งยืน เพื่อความเจริญก้าวหน้าของหมู่บ้าน

3) การเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง โดยผู้กู้, สมาชิกกองทุนฯ และชาวบ้าน ได้มีการพัฒนาความรู้ ความสามารถ และรู้จักหาความรู้ใส่ตนเองให้มาก เพื่อการบริหารเงินที่ตนกู้มาประกอบอาชีพ

4) ประสพการณ์ของผู้กู้ ผู้กู้แต่ละรายจะมีประสพการณ์ในการดำเนินธุรกิจอย่างน้อย 2 ปี ในบางรายมีประสพการณ์ถึง 10 ปี

5) ผลการใช้เงินกู้ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ จากการเก็บข้อมูลผู้กู้จำนวน 20 ราย ผู้กุนำเงินไปประกอบอาชีพตามวัตถุประสงค์ อย่างไรก็ตามยังคงมีผู้กู้บางส่วนที่กู้เงินไปเพื่อชำระหนี้สินอื่นๆ และนำไปปล่อยกู้ต่อ เป็นต้น

6) ความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดจากกองทุนหมู่บ้าน ทำให้ชาวบ้านมีความสามัคคี, ซื่อสัตย์, และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อยู่ในเกณฑ์ 80% การเดินทางออกไปทำงานนอกหมู่บ้านก็ลดลง, อยู่กันพร้อมหน้าพร้อมตาในครอบครัว, มีรายได้ อาชีพเลี้ยงตนเอง และครอบครัว, รู้จักการจัดตั้งกองทุนฯ การบริหารจัดการ แก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เป็นการช่วยเหลือชาวบ้านด้วยตนเอง รวมทั้งช่วยเหลือคนชรา ผู้ด้อยโอกาส การพัฒนาสิ่งต่างๆ ทำให้หมู่บ้านมีศักยภาพ และความเข้มแข็งมากขึ้นตามไปด้วย

4.2.6 ปัจจัยด้านบวก ด้านลบที่ส่งเสริม และขัดขวางการบรรลุเป้าหมายในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านหนองขอน

- 1) คณะกรรมการกองทุนฯ มีแนวทาง วัตถุประสงค์การบริหารจัดการกองทุนฯ อย่างชัดเจน บัญชีตรวจสอบได้ มีความยุติธรรมต่อสมาชิกกองทุนฯ ทุกคน และพร้อมที่จะเสียสละเวลา
- 2) เงินกองทุนฯ และเงินสะสมอื่นๆ เงินสะสม 1,800 บาท ทำให้คณะกรรมการกองทุนฯ ลำบากในการออกไปติดต่องานของกองทุนฯ เพราะงบประมาณน้อย บางครั้งใช้เงินส่วนตัวออกแทน แต่ก็ได้มีการเก็บใบเสร็จ และจัดทำบัญชีไว้อย่างเรียบร้อย
- 3) บัณฑิตกองทุนฯ นางสาวประภาพร ศรีอ่อนหล้า อายุ 23 ปี เพศ หญิง สถานภาพโสด ภูมิลำเนาหมู่บ้านหนองขอน การศึกษาคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม และความสามารถด้านวิศวกรรมหน้าที่เก็บข้อมูลทำวิจัย, ช่วยงานของกองทุนฯ, เป็นตัวแทนของผู้กู้ สมาชิกกองทุนฯ และชาวบ้านนำปัญหาไปเสนอกับคณะกรรมการกองทุนฯ, ร่วมจัดประชาคมของหมู่บ้าน อบต., ให้คำแนะนำกับผู้กู้สมาชิกกองทุนฯ และประชาสัมพันธ์ข่าวสารของกองทุนฯ
- 4) จำนวนเงินที่นอกเหนือจากเงินกู้ เนื่องจากผู้กู้จะได้รับเงินกู้ไม่เพียงพอกับความต้องการ จึงทำให้ผู้กู้จำเป็นต้องนำเงินส่วนตัวมาลงทุนเพิ่ม อาจจะมาจากการเก็บออม และกู้ยืมจากนายทุนนอกระบบที่มีอัตราดอกเบี้ยสูง เช่น ร้อยละ 5 ต่อเดือน, ร้อยละ 10 ต่อเดือน หรือร้อยละ 20 ต่อวัน เป็นต้น
จากการเก็บข้อมูลผู้กู้ จำนวน 20 ราย พบว่า ผู้กู้มีหนี้สิน ดังนี้
  - ธนาคาร ผู้กู้ที่มีหนี้สินธนาคารของผู้กู้ พบว่า ผู้กู้ที่มีหนี้สินกับธนาคารออมสิน และธนาคารกรุงไทย จำนวน 9 ราย จากข้อมูลรายที่น้อยที่สุด จำนวนเงินอย่างน้อย 12,000 บาท
  - หนี้นายทุนนอกระบบ พบว่า ผู้กู้ที่มีหนี้กับนายทุนนอกระบบ จำนวน 5 ราย ซึ่งในรายที่น้อยที่สุด จำนวนเงินอย่างน้อย 5,000 บาท ดอกเบี้ยร้อยละ 10 บาทต่อเดือน
- 5) สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ และวัตถุดิบ ที่ดินในการประกอบอาชีพของหมู่บ้านมีเพียง 800 ไร่ ไม่เพียงพอกับความต้องการของผู้กู้ หรือผู้กู้บางรายต้องไปเช่าที่ดินผู้อื่นเพื่อประกอบอาชีพทำให้ผู้กู้ต้องเสียเงินไปในส่วนนี้ด้วย สำหรับวัตถุดิบ อุปกรณ์ต่างๆ ผู้กู้จะต้องไปจัดซื้อจากนอกหมู่บ้าน เช่น หมู่บ้านใกล้เคียง, ต่างจังหวัด, ห้างสรรพสินค้า และที่ใดที่ราคาถูก มีคุณภาพดี เป็นต้น ผู้กู้ไม่มีการประยุกต์ใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ
- 6) วัตถุประสงค์การกู้เงินตามโครงการ ผู้กู้บางรายมีการดำเนินธุรกิจตามโครงการที่เสนอไป แต่ก็มีบางรายจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงโครงการตามดุลยของการทำการเกษตร เช่น นายสาธิตา ขวนยี่ ตามโครงการขอกู้ เพื่อค้าขายของเก่า แต่ถึงฤดูการทำนาจึงนำเงินไปลงทุนทำนา ซึ่งไม่ผิดวัตถุประสงค์ เพราะอย่างน้อยผู้กู้ยังได้นำเงินไปประกอบอาชีพ แต่บางรายที่นำเงินไปเพื่อประกอบอาชีพในหมู่บ้าน อ่างทอง, จังหวัดอื่นๆ ซึ่งไม่สามารถที่จะติดตามไปตรวจสอบได้ และข้อมูลอาจจะทำให้เชื่อถือไม่ได้

7) ความรู้ และทักษะในการประกอบอาชีพ ผู้ที่จะศึกษาหาความรู้จากผู้ที่เคยประกอบอาชีพนั้นๆ มาแล้ว, อ่านหนังสือประกอบ, ทดลองฝึกลองดูด้วยตนเอง และพยายามฝึกฝนฝีมือให้เก่ง พร้อมทั้งคำนึงธุรกิจให้ประสบผลสำเร็จได้

8) จำนวนแรงงาน ผู้ที่ใช้แรงงานในครอบครัวเพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่าย งานในด้านการเกษตรมีการจ้างแรงงาน เช่น การปลูกถั่วเขียว, การปลูกถั่วฝักยาว, การปลูกข้าว เป็นต้น เมื่อถึงฤดูต้องเก็บเกี่ยวผลผลิตให้ทันเวลา และแรงงานที่จ้างจะเป็นคนในหมู่บ้านหนองขอน แต่มีผู้ 1 ราย ที่ประกอบอาชีพการแกะสลักหินมีการจ้างแรงงาน แรงงานที่จ้างเป็นคนพิการเป็นการสร้างโอกาส และรายได้ให้กับคนกลุ่มนี้

4.2.7 การสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ เกิดความเชื่อมโยงระหว่างหมู่บ้านกับตำบล

1) คณะอนุกรรมการระดับอำเภอ คณะกรรมการกองทุนฯ และบัณฑิตกองทุนฯ ได้ทำการจัดประชุมเพื่อรับทราบสภาพของกองทุนฯ ปัญหา การแก้ปัญหา และความเคลื่อนไหวของกองทุนฯ เพราะหากมีปัญหาใดที่ไม่สามารถแก้ไขได้จะทำการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน เพื่อให้การแก้ไขปัญหาได้ถูกต้อง และตรงตามปัญหาที่เกิดขึ้น

2) การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ทางคณะกรรมการกองทุนฯ และบัณฑิตกองทุนฯ ได้ร่วมกันจัดประชุมในหมู่บ้าน เพื่อสร้างแนวทางในการบริหารจัดการ และพัฒนากองทุนฯ ให้อยู่อย่างยั่งยืน และหลังจากที่ได้มีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ผ่านไปแล้ว ผู้ที่ สมาชิกกองทุนฯ และชาวบ้าน ได้มีการพัฒนาการประกอบอาชีพ และค้นคว้าวิธีที่ทำให้ธุรกิจของตนดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ยังคงพบว่ามีปัญหาเกิดขึ้นกับผู้ เพราะถึงแม้มีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ไปแล้ว แต่ไม่มีหน่วยงานของรัฐบาลเข้ามาส่งเสริม หรือให้ความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง หากปล่อยให้ชาวบ้านทำกันเอง เรียนรู้กันเอง ก็ไม่จำเป็นที่จะมีการจัดประชุมเพื่อสร้างเครือข่ายการเรียนรู้

4.2.8 ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชน จากที่กำหนดโดยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1) ความเข้มแข็งของชุมชน หมู่บ้านเกิดความสามัคคี, ซื่อสัตย์, ช่วยเหลือกัน, ความยุติธรรมของผู้นำ, การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส, การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงานแก้ปัญหาของหมู่บ้าน และครอบครัวอบอุ่น รักใคร่ ประองคอง ในการบริหารจัดการกองทุนฯ ระยะเวลา 7 เดือน อยู่ในเกณฑ์ 60% แต่หลังจากที่ได้มีการจัดการบริหารกองทุนฯ ระยะเวลา 1 ปี อยู่ในเกณฑ์ 80% ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี การบริหารจัดการกองทุนฯ อื่นๆ สามารถดำเนินไปอย่างเข้มแข็งเช่นกัน ผู้นำมีการตัดสินใจปัญหา แก้ไขปัญหาได้อย่างยุติธรรม คนในหมู่บ้านมีสิทธิเท่าเทียมกัน คนในหมู่บ้านทุกคนมีสิทธิที่จะแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ สิ่งต่างๆ เหล่านี้ที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้านหนองขอนนับได้ว่าเป็นสิ่งที่ดี เพราะหมู่บ้านหนองขอนเป็นหมู่บ้านที่ควรจะมีการพัฒนามานานมากแล้ว ก่อนที่จะมีกองทุนหมู่บ้านนี้ คนในหมู่บ้านจะใช้ชีวิตแบบหาเช้ากินค่ำ ไม่มีจุดมุ่งหมายในชีวิต ไม่มีการพัฒนาทางการศึกษา

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับรายบุคคล

กรณีที่ 1 นายสำราญ ทำนอง โครงการเลี้ยงไก่

1) ปัจจัยที่นำเข้า ได้แก่

- ไก่พื้นบ้าน พ่อพันธุ์ แม่พันธุ์ และลูกไก่ จำนวน 15 ตัว ราคา 3,000 บาท
- เล้าไก่ 1 โรง และอุปกรณ์ เช่น งานขี้ไก่, ถาดน้ำไก่ ราคา 5,000 บาท
- ยารักษาโรค และอาหาร ราคา เดือนละ 500 บาท

2) ขั้นตอนการเลี้ยงไก่

- ปลดปล่อยไก่ออกจากเล้า ให้ออกหากินตามธรรมชาติ
- ให้อาหารไก่ และน้ำผสมยารักษาโรค
- ตอนเย็นนำไก่เข้าเล้านอน

กรณีที่ 2 นายมานะ สิงห์หา โครงการปลูกถั่วเขียว

1) ปัจจัยที่นำเข้า ได้แก่

- เมล็ดพันธุ์ถั่วเขียว กิโลกรัมละ 25 บาท ใช้ 60 กิโลกรัมต่อ 15 ไร่
- ยาน้ำแมลง ชูดละ 500 บาท พ่นยาน้ำแมลง 3 ครั้ง ต่อ การปลูก 1 ครั้ง
- ปุ๋ย กิโลกรัมละ 12 บาท ใช้ 85 กิโลกรัมต่อ 15 ไร่

2) ขั้นตอนการปลูกถั่วเขียว

- เตรียมดินในการเพาะปลูก พรวนดิน ปรับหน้าดิน
- ปลดปล่อยน้ำเข้าพื้นที่ในการปลูก ให้ดินมีความชื้น แต่ไม่แฉะ
- นำเมล็ดถั่วเขียวที่ได้มาหว่านลงในพื้นที่ที่เตรียมการเพาะปลูก
- ในระยะ 3 สัปดาห์แรก จะต้องปล่อยรดน้ำทุกวัน
- ในระยะ 1 เดือนแรก จะต้องฉีดยาฆ่าแมลง และให้ปุ๋ย 2 อาทิตย์ต่อครั้ง
- จากนั้นก็ปล่อยให้ต้นถั่วเขียวเจริญเติบโตเองตามธรรมชาติ และจะมีการรดน้ำเพียง

อาทิตย์ละครั้ง แต่อาจจะมากกว่านั้นตามความชื้นของดินที่ทำการเพาะปลูก

- ในระยะ 1 เดือน 15 วัน ให้ทำการฉีดยาฆ่าแมลง และให้ปุ๋ยอีกครั้งก่อนการเก็บเกี่ยว
- เมื่อครบกำหนด 2 เดือน ทำการเก็บเกี่ยวผลผลิต ก่อนการนำไปจำหน่ายจะต้องมีการนำ

เมล็ดถั่วเขียวที่เก็บได้เข้าโรงสี เพื่อทำการสีเอาเปลือกของถั่วเขียว กรวด และหิน ออกจากเมล็ดถั่วเขียว

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผล อภิปรายผล

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง หมู่บ้านหนองซอน หมู่ที่ 11 ตำบลโคกกรวด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา สรุปผลการติดตามประเมินโครงการ ดังนี้

การจัดตั้งโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อการแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคม ให้ท้องถิ่นมีการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ รัฐบาลได้จ้างบัณฑิตที่ว่างงานเข้าร่วมโครงการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อให้ประเมินการบริหารจัดการของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ดังนั้น ผู้ทำสารนิพนธ์ได้ตั้งวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ คือ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลบริบทของหมู่บ้านหนองซอน 2) เพื่อศึกษาการบริหารจัดการเงิน 1 ล้านบาทของกองทุนหมู่บ้านหนองซอน 3) เพื่อศึกษาศักยภาพ และประเมินความเข้มแข็งของหมู่บ้านหนองซอน

ในการดำเนินการ เริ่มจากการเข้าไปเก็บข้อมูลบริบทของหมู่บ้านหนองซอน เช่น ประวัติความเป็นมา, สภาพภูมิศาสตร์, สภาพเศรษฐกิจและสังคม, วัฒนธรรมประเพณี, ผู้นำหมู่บ้าน การรวมกลุ่ม เป็นต้น เพื่อให้ทราบศักยภาพ ความเข้มแข็งของหมู่บ้าน และศึกษากระบวนการบริหารจัดการเงินกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการกองทุนฯ การนำเงินกู้ไปใช้ประกอบอาชีพของผู้กู้แต่ละราย โดยอาศัยเครื่องมือในการเก็บข้อมูล คือแบบรายงาน 1 - 12, การสัมภาษณ์, การสังเกต, การจัดประชาคม และการจดบันทึก จากนั้นนำข้อมูลมาทำการประเมิน ซึ่งจะใช้รูปแบบการประเมินแบบซิป (CIPP Model) สรุปได้ดังนี้ 1) การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation : C) ภาพโดยรวมของหมู่บ้านหนองซอน เป็นหมู่บ้านที่มีพร้อมในด้านสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า, น้ำประปา, โทรศัพท์, ถนน, โรงเรียน, สถานพยาบาล และรถโดยสารประจำทาง เป็นต้น แต่คนในหมู่บ้านขาดการพัฒนาโอกาส ความรู้ในการประกอบอาชีพ ทั้งที่ชาวบ้านมีพื้นที่และมีความรู้ด้านการเกษตร 2) การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) ปัจจัยที่มีในกองทุนหมู่บ้านหนองซอน คือ เงินจำนวน 1 ล้านบาท, คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจำนวน 15 คน สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 180 คน, ผู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ จำนวน 100 คน เป็นต้น ปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ ต่างก็มีบทบาท และหน้าที่แตกต่างกันไป และมีผลต่อกระบวนการบริหารจัดการของกองทุนหมู่บ้าน 3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) ประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ทางคณะกรรมการกองทุนฯ จะบริหารจัดการกองทุนฯ อย่างเต็มประสิทธิภาพ ทำบัญชีให้เป็นปัจจุบัน และสามารถตรวจสอบบัญชีได้ ในการปล่อยเงิน 1 ล้านบาทให้สมาชิกกองทุนฯ ทางคณะกรรมการกองทุนฯ ได้กึ่งจะยึดกฎระเบียบกองทุนหมู่บ้านหนองซอนเป็นหลัก และพิจารณาคุณสมบัติ

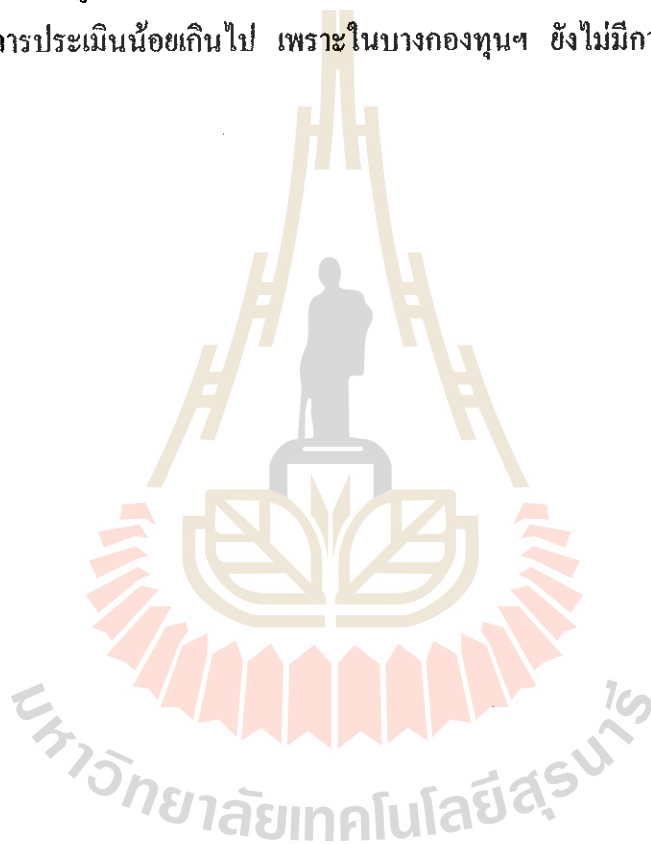
ของผู้ยื่นคำขอผู้แต่ละรายด้วยความเป็นธรรม สมาชิกกองทุนฯ และชาวบ้านหมู่บ้านหนองขอนต่างก็ให้ไว้ใจ และการยอมรับในการบริหารจัดการกองทุนฯ ของคณะกรรมการกองทุนฯ จากข้อมูลแบบศึกษากรณีเจาะลึก (บร.11) ผู้กู้ จำนวน 20 ราย ที่ได้อนุมัติเงินกู้ ผู้กู้ได้มีการนำเงินเพื่อไปประกอบอาชีพ และพัฒนาอาชีพ พบว่า เงินกู้ที่ได้รับไปไม่เพียงพอสำหรับการประกอบอาชีพ เช่น เปิดตู้ซักรีด, เสริมสวย, ตัดเย็บ เสื้อผ้า เป็นต้น จะต้องดำเนินกิจการไปเฉพาะส่วนที่มีวัสดุอุปกรณ์อยู่ มีรายได้ไม่เพียงพอที่จะขยายกิจการได้เลย ในการบริการแต่ละครั้งคิดราคาถูก เช่น ตัดผมเด็ก ราคา 10 บาท ผู้ใหญ่ ราคา 20 บาท สิ่งที่เป็นปัญหาสำหรับการผลิตสินค้า และการบริการของหมู่บ้านหนองขอน คือ โอกาส และการส่งเสริมของการขยายกิจการ ธุรกิจของผู้กู้แต่ละราย ซึ่งจะส่งผลโดยตรงกับทิศทางของการบริหารจัดการกองทุนฯ

4) การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) การเกิดกองทุนหมู่บ้านหนองขอน ที่มีจัดการระบบการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ คณะกรรมการกองทุนฯ สามารถบริหารงานได้ และศักยภาพ และความเข้มแข็งของหมู่บ้านหนองขอน จากข้อมูลแบบรายงานตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน (บร.2) อยู่ในเกณฑ์ 80% หลังจากที่กองทุนได้จัดตั้งมาครบ 1 ปี เมื่อคนในหมู่บ้านรู้จักที่จะรักษาสิทธิประโยชน์ของตนเอง และส่วนรวมจึงทำให้เกิดศักยภาพ และความเข้มแข็งในหมู่บ้านหนองขอนเพิ่มมากขึ้นด้วย การที่คณะกรรมการกองทุนฯ สามารถบริหารจัดการได้คืออาจมีสาเหตุจากกองทุนหมู่บ้านหนองขอนไม่มีปัญหาในเรื่องการขัดแย้งกันระหว่างคณะกรรมการกองทุนฯ กันเอง หรือกับสมาชิกกองทุน และชาวบ้าน

แม้ว่า ผู้ทำสารนิพนธ์ไม่ได้ปฏิบัติงานครบตามกำหนดที่ผู้กู้ต้องชำระเงินคืนกองทุนฯ อย่างไรก็ตาม กองทุนหมู่บ้านหนองขอนสามารถบริหารจัดการกองทุนฯ ได้อย่างต่อเนื่อง เพราะคณะกรรมการกองทุนฯ เป็นบุคคลที่ชาวบ้านให้การยอมรับ, ไว้วางใจ, เสียสละ, ซื่อสัตย์, มีความรู้ ความสามารถ และเป็นที่เคารพนับถือของคนในหมู่บ้าน และเมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2545 ได้มีการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนฯ เนื่องจากคณะกรรมการกองทุนฯ บริหารจัดการกองทุนฯ ได้ครบกำหนด 1 ปี จึงจะต้องมีการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนฯ ออก 7 คน แต่ชาวบ้านยังคงเลือกคณะกรรมการกองทุนฯ ชุดเดิม มีเพียงแต่เจ้าหน้าที่บัญชีเปลี่ยนที่จาก นางสาวพัชรี รอดสวัสดิ์ เป็น นางสาวรรณี ชมบุญบุตร เท่านั้น ทั้งนี้ก็เพราะ นางสาวพัชรี รอดสวัสดิ์ ขอลาออกจากตำแหน่ง การที่ชาวบ้านเลือกคณะกรรมการกองทุนฯ ชุดเดิมเข้าบริหารงานของกองทุนฯ ต่อเนื่องมาในปีแรกสมาชิกกองทุนฯ และชาวบ้านในหมู่บ้านให้การยอมรับในการบริหารจัดการกองทุนฯ ของคณะกรรมการกองทุนฯ ซึ่งมีการบริหารจัดการกองทุนฯ ที่ชัดเจน, และ สมัคัญชีกองทุนฯ สามารถตรวจสอบได้ จากข้อมูลแบบศึกษากรณีเจาะลึก (บร.11) ผู้กู้จำนวน 20 ราย ผู้กู้สามารถนำเงินไปประกอบอาชีพ พัฒนาอาชีพ สร้างงาน และสร้างรายได้ ซึ่งตรงตามวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ผู้กู้มีความกระตือรือร้น มีความขยัน อดทนในการประกอบอาชีพ เพื่อที่จะนำเงินมาชำระคืนกองทุนฯ เพราะหากไม่สามารถนำเงินมาชำระคืนกองทุนฯ ได้ทันตามกำหนด ผู้กู้กลัวที่จะถูกลงโทษทางสังคม

5.2 ข้อเสนอแนะ

- 1) ในการจัดทำบัญชีกองทุนหมู่บ้าน ควรใช้เป็นแบบเดียวกันทั่วประเทศ และเป็นบัญชีอย่างง่ายมีเพียง 1-2 เล่ม ก็พอ เพราะคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีการศึกษาในระดับต่ำ หรือ ไม่มีความรู้เลย
- 2) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน หน่วยงานราชการ จัดกิจกรรม, อบรม และส่งเสริมอาชีพให้กับผู้ดูแลแต่ละอาชีพ
- 3) การสร้างเครื่องมือที่ใช้ประเมินโครงการ ควรจะเป็นเครื่องมือที่วัดได้จริง เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลได้ถูกต้อง นำเชื่อถือสำหรับผู้ให้ผลการประเมินนั้นๆ
- 4) ระยะเวลาในการประเมินน้อยเกินไป เพราะในบางกองทุนฯ ยังไม่มีการชำระเงินคืน

บรรณานุกรม

- กองทุนหมู่บ้านหนองซอน. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านหนองซอน, นครราชสีมา : คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองซอน, 2544.
- กองทุนหมู่บ้านหนองซอน. รายชื่อผู้กู้, นครราชสีมา : คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองซอน, 2544.
- กระทรวงศึกษาธิการ. ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา, ทศทองการพิมพ์, 2545.
- พัฒนาชุมชน, กรม. แผนดำเนินงานระยะปี พ.ศ. 2539 – 2543, นครราชสีมา : องค์การบริหารส่วนตำบลโคกกรวด, 2544.
- ศูนย์ประชาสัมพันธ์กระทรวงศึกษาธิการ. (4 มกราคม 2545). “กองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองกับโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ : อีกบริบทหนึ่งของกระทรวงศึกษาธิการ และทบวงมหาวิทยาลัยเพื่อบ้านเมือง.” มติชนรายวัน : 18.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. รายงานเศรษฐกิจรายเดือนธันวาคม [ออนไลน์]. ได้จาก : <http://bot.or.th/> , 2544.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. รายงานพิเศษ อัคนิตSMEs หวังฟื้นฟูเศรษฐกิจผ่านโครงการชุมชนชีวิตธุรกิจไทย [ออนไลน์]. ได้จาก : <http://bot.or.th/> , 2545.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. “รวมบทความทางการประเมินโครงการ.” พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.